

Vánoční koleda Budišovská

*Dej Bůh štěstí, tomuto kraji. Všechny stromy hudbu hrají,
zní to něžně, jako na šalmaji.*

Když už bylo všude bílo, dítě se matce narodilo.

*Do vínku štěstí kousíček
dostane ten malý človíček.*

*Z nebe mu svítí hvězda betlémská,
čeká ho dlouhá cesta pozemská.*

Před ním bude celý život, plný radosti, zklamání i nejistot.

V pokoře si všichni přejme štěstí, mír a zdraví.

Osudu své díky vzdejme. Ať se brzo nezastaví.

*A lidé budou chodit s hlavami sklopenými a s usmířením na duších,
ted', když Budišov něžně přikryl bílý sníh...*

Ing. Rostislav Tesař

Vážení spoluobčané,
dovolte mi, abych vám jménem svým
i jménem Zastupitelstva městyse Budišova
popřál příjemné prožití vánočních svátků
a hodně úspěchů v novém roce
2014.

*Petr Piňos
starosta městyse Budišova*

foto Helena Kostecká

Zimní číslo zpravodaje by mělo za čtenáři přijít v období vánočních svátků. Přáním redakce je, aby přispělo k jejich pokojnému prožití, a s blížícím se novým rokem 2014 si nelze než přát, aby i nadále docházelo k přátelskému setkávání čtenářů se všemi, kdo se na sestavování jeho obsahu podílejí.

*Za redakci Budišovského zpravodaje
Karel Pavlíček*

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Usnesení č. 20 ze zasedání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 11. 9. 2013

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb, o ochraně osobních údajů

Vypuštěné údaje a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru) na Úřadě městyse Budišov.

Návrh usnesení

zastupitelstvo městyse:

- určuje ověřovateli zápisu p. Klímovou a Ing. Švaříčkovou,
- schvaluje program zasedání zastupitelstva
- bere na vědomí zápisy z jednání rady městyse, č. 50–52
- schvaluje rozpočtové úpravy č. 06/2013, 07/2013, 08/2013,
- schvaluje nákup pozemků pod přečerpávacími stanicemi: p. č. 1466/16, p. č. 1466/17, p. č. 1466/18, p. č. 1634, p. č. 3469/9 za cenu 20 Kč/m².
- schvaluje prodej části pozemku p. č. 3524/84 KN v k. ú. Budišov za cenu 20 Kč/m²,
- schvaluje prodej pozemku PK p. č. 362/1 o výměře 4201 m² – ostatní plocha za cenu 5 Kč/m² a pozemek KN p.č. 363 o výměře 518 m²- vodní plocha za cenu 10 Kč/m²,
- schvaluje uzavření smlouvy směnné mezi městysem Budišov a ZO Úřadu práce v Třebíči, Komenského nám. 1189/6, Horka-Domky, 674 01 Třebíč, týkající se směny nemovitostí v obci a k. ú. Budišov a to cca 668 m² z pozemku parc. č. 4434/16 z vlastnictví městyse Budišov za stavbu č. e. 36 (rod. rekr.) postavenou na pozemku parc. č. st. 694 z vlastnictví ZO Úřadu práce v Třebíči po výmazu předkupního práva vázajícího na stavbě č. e. 36 (rod. rekr.) postavené na pozemku parc. č. st. 694 ve prospěch Odborového svazu pracujících ZO při Městském úřadu v Třebíči, geometrickém zaměření části pozemku a vypracování znaleckého posudku týkajícího se směňovaných nemovitostí na náklady městyse Budišov,
- schvaluje záměr prodeje části pozemku p. č. 3098 o výměře 237 m² a části pozemku p. č. 3099/1 o výměře 55 m²,
- schvaluje záměr prodeje části pozemku p. č. 3099/1 o výměře 283 m²,
- schvaluje záměr prodeje pozemku p. č. st. 16 o výměře 29 m², dílu c z parcely p. č. 171/1 o výměře 9 m², dílu b z parcely p. č. 8 o výměře 22 m², dílu e parcely 8 o výměře 97 m²,
- schvaluje investiční akci „Regenerace zeleně městyse Budišov“,
- schvaluje členy výběrové komise zastupující městys na investiční akci „Regenerace zeleně městyse Budišov“ ve složení: p. Piňos, Mgr. Smrček, p. Doležal a p. Matoušek. Náhradníci p. Marek Pavlíček, H. Klímová, Ing. Boček,
- schvaluje Investiční akci „Zateplení budovy ZŠ Budišov“,
- schvaluje vypuštění bodu č. 8 programu jednání zastupitelstva,
- schvaluje odstranění stavby naproti stavebninám.

Petr Piňos starosta, Ing. Ladislav Dokulil místostarosta

INFORMACE Z MĚSTYSE

Zimní údržba v Budišově...

Každý rok se střídají čtyři roční období. Tím dalším, které bude následovat, je zima. Pro někoho zima znamená více starostí, pro někoho radovánky a někdo ji bere jako součást běžného koloběhu. Ovšem je třeba se na ni alespoň trochu připravit, zejména, co se údržby týče.

Vážení budišovští občané,

V tomto čísle zpravodaje se dozvíte něco o tom, jak se udržuje náš městys během období zimy. Jedná se o aktuální téma, které se za chvíli převede z naší teorie do praxe.

Pojďme tedy tuhle naši teorii společně prozkoumat.

Pohled do minulosti...

Když si představíme, jak asi tahle údržba probíhala v minulosti, každému z nás se vybaví něco jiného. Základ ale zůstane pravděpodobně stejný. Nikde bychom nenašli žádnou techniku, žádné sypací stroje, žádné pluhy, možná ani žádné určené pracovníky.

Co si nejspíš všichni představíme, jsou lidé. Lidé s lopatami či jiným pomocným náčiním, kteří se i v těch největších přívalech sněhu starali sami o své příbytky a cesty.

Vraťme se ale z výletu do minulosti a posuňme se do časů nynějších.

V našem městysi můžete najít více typů silnic. Jedná se o silnice II. a III. třídy plus místní komunikace. Silnice II. a III. třídy spadají pod Správu a údržbu silnic, která má také za úkol je udržovat.

Co se týče místních komunikací a chodníků, to už je naše starost.

Technické služby se snaží udržovat vše, loni se například vynaložilo velké úsilí na údržbu oblasti kolem hřbitova, příroda je ale nevyzpytatelná a někdy nás řádně překvapí.

Co zajisté pomohlo k lepší a hlavně rychlejší údržbě je traktůrek technických služeb.

Díky němu se dá vše lépe zvládnout. I když to byla výrazná investice, jsme za takového pomocníka velice rádi. O místní komunikace se smluvně také stará naše zemědělské družstvo, kterému patří veliký dík za dobře odvedenou práci a výbornou spolupráci.

Rozhodování o tom, zda vyjet a snažit se zpříjemnit pohyb po Budišově je někdy velká alchymie. Jeden výjezd není nikterak laciný, proto je stále sledováno počasí. Je rozhodováno o tom, zda má cenu vyjždět nebo zda by to bylo zbytečné.

Jak už bylo řečeno dříve, příroda nás někdy tak překvapí, že se nestačíme divit.

Nikdo není dokonalý, ani naše údržba, snažíme se ale co nejvíce, aby byli všichni spokojeni.

Jak ale jistě každý z nás ví, nejde všechno udělat najednou.

V některých okresních městech mají až šest týdnů na úpravu komunikací, u nás se nastalá sněhová situace řeší pokud možno okamžitě.

Obec se snažila urgovat údržbu komunikací II. a III. třídy. Odpověď zněla, že je na to určitý pořadník a na prvních místech jsou dálnice a silnice I. třídy, tudíž ty ostatní vždy čekají, až na ně přijde řada.

Tímto Vás také prosíme o toleranci a vlastně i menší spolupráci v podobě dobře zaparkovaných aut tak, aby nebránila v prováděné údržbě.

Naším cílem je vysvětlit, jak vlastně zimní údržba funguje, co všechno obnáší a že pokud počasí a příroda budou chtít, nezmůžeme s tím nic. Budeme se ale snažit nám všem usnadnit příchod zimy a dobu, kdy nás bude navštěvovat. Přejeme Vám, ať je pro Vás zima co nejpříjemnější.

Starosta a Markéta Jarošová

Pyšelák

V říjnu a listopadu se objevily stížnosti vlastníků nemovitostí u rybníku Pyšelák s upozorněním zastupitelům na údajně nevhodné provedení výlovu rybníka. Rybník ani okolní pozemky ovšem nikdy nevlastnil městys Budišov. Úřad městyse nemůže zasahovat do vlastnických práv majitele rybníku Pyšelák, kterým je podle údajů katastru nemovitostí **Rybářství Velké Meziříčí**. Úřad městyse rovněž nemá možnost vlastníkovu pozemku, na kterém rybník leží, nijak nařizovat způsob nakládání s jeho majetkem. Může pouze (a také musí) právně řešit případné poškození majetku městyse, pokud se prokáže. Také může podat stížnost na Odbor životního prostředí Městského úřadu Třebíč, který může řešit případné prokazatelné poškození životního prostředí. Zástupci městyse vše prověřili a zjistili, že nebyla způsobena zásadní škoda na majetku městyse. Zásahy do terénu byly omezeny jen na pozemky vlastníka rybníku. Cesty ve vlastnictví městyse nebyly podstatně porušeny.

Pokud některý z vlastníků pozemků přilehlých k rybníku Pyšelák zjistí, že mu byla způsobena škoda na majetku, je třeba to řešit s vlastníkem rybníku, případně i právní cestou. Je také možné v těchto případech obrátit se přímo na zmiňovaný odbor životního prostředí se stížností na vlastníka rybníku.

V každém případě rybník Pyšelák není rekreačním rybníkem, nepatří mezi jakkoliv chráněné lokality, ani neleží v zóně rekreace. V okolí rybníku je v územním plánu obce vymezeno několik rekreačních a chatových lokalit, které se zastupitelstvu městyse nepodařilo zvětšit, ačkoliv částečný pokus při projednávání územního plánu již učinilo, příslušné orgány jej však neschválily.

Ale když už jsme u toho životního prostředí, zástupce městyse znepokojuje i něco jiného. Když vejdete do lesa (například pod Kněžským kopcem), nemůžete si nevšimnout výzdoby kolem cest, pohřichu nikoliv slavnostní.

Kdo mi poví, co s tím...

Za Radu městyse Budišov Ing. Ladislav Dokulil, místostarosta

ZPRÁVY

Ještě k akci v budišovském zámku a parku

Budišovský zámek ožil v sobotu 14. září 2013 druhým ročníkem akce Budišovský zámek jinak. Tentokrát byli zástupci městyse podpořeni budišovskými ženami s jejich příznivci, kteří v příkopu u zámku uspořádali již 14. ročník budišovského dýňobraní (je to patrně nejstarší dýňobraní v republice – alespoň jsem na celém internetu nenašel starší). Jejich artefakty přes menší úrodu materiálu nedoznaly úpadku a byly minimálně stejně zajímavé jako v předchozích ročnících. A těšíme se za rok na jubileum.

Oběma akcím nebývale přálo počasí, ačkoliv tři hodiny předtím to ještě tak nevypadalo. Den předtím a celé dopoledne se na Budišov snášel déšť – a vlastně den poté ve tři hodiny odpoledne (stejný čas, kdy se v sobotu zahajovalo) se obloha změnila v konev. Ale po pořádku.

Ještě než všechno začalo, konal se v čistírně odpadových vod městyse Budišov a v bioplynové stanici Zemědělského družstva Budišov den otevřených dveří. Přestože obě zařízení již několikrát své dveře otevřela, zúčastnilo se nemálo zájemců.

V loňském ročníku se velmi osvědčila country kapela Meandr z Mohelna, takže letos hráli opět, a určitě ne naposled.

Go ahead, paparazzo...

Po zahájení, kterého se ujal starosta městyse Petr Piňos, udělovali zastupitelé ocenění společenským organizacím, které se zasloužily o reprezentaci a rozvoj kulturního života Budišova. Byl oceněn i jednotlivec, ale o tom již v minulém čísle byla řeč a nebudeme jej jmenovat, aby náš šéfredaktor neupadl do rozpaků.

V zámeckém parku a při cestě tam předváděli své umění kováři, pekařka perníku i malířka, zájemci si mohli zahrát šipky. V parku také bojovníci paintballu předvedli ukázky bojových umění.

Tančilo se také, zprvu organizovaně, nejdříve zumba Lucie Čáslavové a pak také budišovské ženy (tentokrát bez svých příznivců) předvedly své taneční vystoupení a na závěr rozdávaly pečené výtvary sladké i slané kuchyně. Kvečeru přišel pak na řadu i tanec neorganizovaný, ano i živelný.

Noční prohlídky zámku zajišťovaly zkušené průvodkyně. O zpřístupněný depozitář Moravského muzea v Brně je v Budišově neutuchající zájem.

Velmi zajímavou světelnou show předvedly mažoretky Pohybového studia Heleny Nevoralové z Náměště n. Osl.

Slavnostní osvětlení zámku mělo vzhledem k pokročilejší roční době dostatek času pořádně vyniknout. Stejně jako loni má na něm zásluhu firma Elektro – Ing. Klíma z Třebíče.

Díky velice šťastné přízni počasí se dvojitá akce opravdu vydařila. Můžeme se těšit na 3. ročník.

Ladislav Dokulil, foto Stanislav Bačák

Biřmování v Pyšelu

Svátost biřmování mohli v Pyšelu naposledy vidět před dlouhými 40 roky. V sobotu 5. září 2013 měli tuto možnost opět. Adeptů přijetí této svátosti bylo v pyšelské farnosti poprvé o něco více (15:10) než v té budišovské, takže slavnostně vyzdobený farní kostel sv. Barbory v Pyšelu přivítal 25 biřmovanců s jejich kmotry, rodinnými příslušníky, dalšími farníky z Pyšelu a Budišova i jejich hosty.

Svátost uděloval generální vikář brněnské diecéze Mons. Mgr. Jiří Mikulášek, přítomni byli i bývalý správce výše jmenovaných farností P. Mgr. Václav Novák, jejich nový správce P. Mgr. Miroslav Prajka, velkomeziříčský děkan P. ThDr. Lukasz Andrzej Szendzielorz, rudíkovský farář P. Mgr. Václav Knotek i budišovský rodák, administrátor farností Fryšava a Sněžné, P. Mgr. Jiří Janoušek.

Funkci ceremoniáře vykonával jáhen PhDr. et ThDr. Radek Mezuláník, Ph.D., bývalý redaktor rádií Trans World Radio a Rádio Proglas, autor cyklů o médiích pro ČT a dalších pořadů, bývalý člen Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, současný člen Rady České televize, vedoucí Katedry mediálních studií Univerzity J. A. Komenského v Praze, soudce Diecézního církevního soudu v Brně (výčet si nečiní nároky na úplnost).

Po přijetí svátostí biřmování a Eucharistie biřmovanci poděkovali generálnímu vikáři, děkanovi, bývalému i novému faráři a (last not least) hlavní organizátorce toho všeho Mgr. Martině Brestovské z Pyšelu.

Slavnostní oběd se konal v sále budišovské školy, kde si všichni aktéři slavnosti mohli vzájemně popovídat.

Ladislav Dokulil

Útržky nebeských not

Koncert této skupiny, která zpívá hlavně při bohoslužbách (např. V Třebíči, Čáslavicích, Starči, Vladislavi, Střížově, Rokytnici, Přibyslavicích a Naloučanech) se uskutečnil 19. října v 19.00 hod v budišovském kostele po mši svaté, kterou skupina doprovázela. Samotný koncert se uskutečnil doslova v komorním prostředí (i s panem farářem dvanáct posluchačů), které skupinu neodradilo. Posluchači si vyslechli písně z vlastní tvorby, prokládané zamyšlením z duchovní oblasti.

Karel Pavlíček

Volby v Budišově

Ve dnech 25. a 26. října zvolilo do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 62,28 % z oprávněných voličů v Budišově jako vedoucí stranu ČSSD se 174 hlasy, druhé místo získalo, stejně jako v ČR, hnutí ANO 2011 (102), o prsa před KSČM (96), brambora patří KDU-ČSL (72) a páté místo obsadili Japonci – hnutí Úsvit PDTO (57).

Propadli ODS (31) a TOP 09 (23).

Další již jen paběrkovali: Piráti 11, Strana svobodných občanů a Zemanovci 9, Zelení 8, hnutí Změna 5, Strana soukromníků 3 a ještě LEV 21 získala 2 hlasy.

Úplně na chvostu jsme zřeli Hlavu vzhůru, Aktiv nezávislých občanů a Dělnická strana SS po 1 hlasu.

Strana zdravého rozumu – nula bodov.

V procentech se to dá i srovnávat:

	ČR	Vysoč.	okr.TR	Budišov	Hodov	Kamenná	Kojatín	Nárameč	
Volební účast v %	59,48	63,37	62,83	62,28	68,16	68,11	73,91	60,81	
č. strana									
1 ČSSD	20,45	23,01	22,42	28,76	31,70	24,00	15,68	20,78	
2 Strana svob. občanů	2,46	2,03	1,86	1,48	1,21	1,60	0,00	1,12	
3 Česká pirátská strana	2,66	2,35	2,26	1,81	1,82	2,40	0,00	1,12	
4 TOP 09	11,99	9,07	8,15	3,80	4,87	6,40	17,64	3,93	
5 HLAVU VZHŮRU	0,42	0,28	0,32	0,16	0,00	0,80	0,00	0,00	
6 ODS	7,72	6,83	5,28	5,12	7,92	12,00	7,84	5,61	
9 polit. hnutí Změna	0,57	0,44	0,27	0,82	0,00	0,00	0,00	0,00	
10 Strana soukr. ČR	0,26	0,25	0,20	0,49	0,00	0,00	0,00	0,00	
11 KDU-ČSL	6,78	10,54	10,88	11,90	18,90	9,60	13,72	17,97	
13 Suverenita	0,27	0,28	0,28	0,00	0,60	0,00	0,00	0,00	
14 Aktiv nez. občanů	0,02	0,10	0,09	0,16	0,00	0,00	0,00	0,00	
15 SPO ZEMANOVCÍ	1,51	1,83	1,41	1,48	1,21	2,40	0,00	1,68	
17 Úsvit přímé dem.	6,88	6,84	7,78	9,42	6,09	10,40	11,76	7,30	
18 Děln. str. soc. sprav.	0,86	0,65	0,59	0,16	1,82	0,00	0,00	0,00	
20 ANO 2011	18,65	15,89	17,08	16,85	14,63	16,00	13,72	17,97	
21 KSČM	14,91	16,86	18,90	15,86	9,14	9,60	19,60	17,97	
22 LEV 21-Nár. soc.	0,07	0,06	0,05	0,33	0,00	0,00	0,00	0,00	
23 Strana zelených	3,19	2,60	2,12	1,32	0,00	4,80	0,00	4,49	
	Budišov	Pozďatín	Pyšel	Rohy	Studnice	Tasov	Valdíkovo	Třebíč	Vel.Mezi
Vol. účast v %	62,28	63,04	60,86	66,67	52,63	62,60	56,67	61,30	61,74
č. strana									
1 ČSSD	28,76	25,58	20,62	35,93	38,33	20,30	39,21	21,31	23,07
2 Strana sv. obč.	1,48	0,00	0,44	1,56	0,00	1,53	0,00	2,64	2,19
3 Čes. pirát. str.	1,81	0,00	2,24	4,68	0,00	1,84	0,00	2,75	2,32
4 TOP 09	3,80	9,30	3,13	6,25	3,33	9,84	3,92	10,70	8,90
5 HL. VZHŮRU	0,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,27
6 ODS	5,12	5,81	2,69	3,12	8,33	5,84	3,92	6,28	7,93
9 hnutí Změna	0,82	0,00	0,00	0,00	0,00	1,23	0,00	0,26	0,46
10 Strana soukr.	0,49	2,32	0,44	0,00	1,66	0,61	0,00	0,18	0,25
11 KDU-ČSL	11,90	11,62	27,80	4,68	18,33	10,46	13,72	7,41	10,63
13 Suverenita	0,00	0,00	0,00	1,56	0,00	0,30	0,00	0,25	0,13
14 Aktiv nez.	0,16	0,00	0,44	0,00	0,00	0,30	0,00	0,09	0,18
15 SPO ZEMAN.	1,48	0,00	2,24	3,12	1,66	0,61	3,92	1,36	1,76
17 Úsvit	9,42	5,81	7,62	6,25	3,33	6,46	3,92	7,52	7,05
18 Děln. str. s. sp.	0,16	1,16	0,00	0,00	0,00	0,92	0,00	0,50	0,36
20 ANO 2011	16,85	13,95	13,90	6,25	5,00	18,15	11,76	19,12	16,48
21 KSČM	15,86	23,25	16,14	23,43	18,33	19,07	19,60	15,87	15,61
22 LEV 21	0,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04	0,05
23 Str. zelených	1,32	1,16	2,24	3,12	1,66	2,46	0,00	3,10	2,26

Ve výsledku má Budišov 0 poslanců, mikroregion Horácko jednoho (Josef Zahradníček, starosta Studence, KSČM), okres Třebíč 3 (ještě Mgr. Věra Jourová, ANO a Ing. Pavel Kováčik, KSČM) a kraj Vysočina 11 (ještě MUDr. Pavel Antonín, ČSSD, doc. RNDr. Ph.D. Miloslav Bačiak, ANO, MUDr. Jiří Běhounek, ČSSD, Karel Černý, ČSSD, Ing. Jana Fischerová, CSc., ODS, MUDr. Vít Kaňkovský, KDU-ČSL, Martin Lank, Úsvit, Ing. Karel Tureček, TOP 09.

Ladislav Dokulil

Bohoslužby o Vánocích v budišovském kostele...

Ne 22. 12.	8.00	4. neděle adventní	10.00
Ne 22. 12.	14.00–16.00	vánoční zpověď	14.00–16.00
Út 24. 12.	22.00	mše sv. na Štědrý den (vigilie Narození Páně)	16.00
St 25. 12.	8.00	slavnost Narození Páně	10.00
Čt 26. 12.	8.00	svátek sv. Štěpána	10.00
Pá 27. 12.	8.00	svátek sv. Jana – po mši sv. žehnání vína	
So 28. 12.	17.30	svátek sv. Mláďátek betlémských	
Ne 29. 12.	8.00	svátek Svaté Rodiny	10.00
Út 31. 12.	16.00	zakoňčení občanského roku	17.30
St. 1. 1. 2014	8.00	slavnost Matky Boží, Panny Marie	10.00
So 4. 1.	8.00	zahájení Tříkrálové sbírky	

...a v Pyšelu

Dřevo palivové z VLADISLAVI

**Dub, buk, habr Cena: 990 Kč za sypaný
prostorový metr naštěpaného dřeva**

Doprava multikárou - 10 Kč / km
Jedna multikára doveze 3 metry dřeva
Objednávky po celý den i v So a Ne :

603 822 755 723 436 148

www.DubovePoleno.cz

Z HISTORIE

Z historie budišovské školy XIX

Ročník 1922

Sedící zleva: Josef Ujčík – Kojatín; ?; Bohuslav Nejedlý; ?; ?; ? a Jaroslav Nejedlý – Spálený Dvůr

Klečící zleva: Zdeněk Dvořák; Stanislav Machát; Antonín Chalupa; Karel Hort – Rejdůveň; Ferdinand Dokulil; ? a Josef Hejátko – Kojatín

Stojící, třetí řada zleva: ?; ?; ?; Karla Suchánková; Božena Ondráčková – Holubářová; ?; ?; ?; Antonín Mrňa a učitelka Procházková z Vel. Meziříčí

Stojící, čtvrtá řada zleva:

?; Anežka Kubišová – Mejzlíková; Drahomíra Šarkková – Veselá; ?; ?; Anna Doležalová; ?; ? a ?

Stojící, pátá, horní řada, zleva:

?; ?; ?; Jaroslav Tesař; Břetislav Slabý; ?; ? a ?

Není pověst jako pověst

Plně si vědom úsilí, jež stojí za každým výtiskem Vašeho čtvrtletníku, a ačkoli každé číslo vítám s povděkem, cítím povinnost vyjádřit se k článkům pana ing. Rostislava Tesaře, zejména k článku uveřejněnému v BZ 03/2013 s. 62 *Kníže Budiš se dívá* a BZ 02/2013 s. 62–63 *Pověst z Hodova*. K poslednímu jmenovanému se v BZ 03/2013 s. 57–58 vyjádřil již Jiří Horák, ale k poněkud jiným faktům, než mám na mysli já, přesto nás spojují výhrady k faktografickým nepřesnostem.

Dnešní doba umožňuje téměř nepřetržitý přísun informací, které jsou v drtivé většině čtenáři přijímány zcela nekriticky a mnohdy chybná data považují za bernou minci. Proto u článků pana Tesaře postrádám uvedení, zda pracuje s historickými fakty, nebo se jedná o autorovu imaginaci. Ačkoli v článku *Kníže Budiš se dívá* je po začtení víceméně zřejmé, že autor pracuje více se svojí fantazií než s historickými fakty, přesto k reáliím 13. století je potřeba přistupovat s největší opatrností. Existence vladky Budiše, připisovaná k roku 1240, je přinejmenším sporná¹, ovšem označit ho knížetem je v dobovém kontextu zcela nemyslitelné, neboť knížectvím se označovalo na našem území pouze české knížectví, jež tvořilo uskupení zemí spadajících do područí vládnoucího knížecího rodu Přemyslovců se sídlem v Praze, a to od 10. stol. do roku 1198², kdy byl korunován Přemysl Otakar I. Jako šlechtické hodnosti se užívá tohoto titulu ve větším měřítku až mnohem později, zejména v 19. a 20. stol. u významnějších a hlavně bohatších rodů.³

Předchozí popsanou drobnou nesrovnalost by bylo možné pominout, avšak „*Pověst z Hodova*“ ve mně vzbudila přinejmenším údiv. Není mi jasná motivace uveřejnění tohoto článku, když celá záležitost ohledně hodovského pohřebiště byla osvětlena již v BZ 01/2011 s. 51-52 v článku Josefa Mikuláška: *Měl ve středověku Hodov své pohřebiště?* Ale ve zkratce. Hodovští se roku 1459 nedopustili neplacení desátků svévolně, ale z nařízení své vrchnosti Jana z Pernštejna, majitele panství Velké Meziříčí, který nepovažoval za vhodné, aby jeho poddaní platili *církevní* desátky budišovskému faráři, který náležel k panství Budišov majitele Beneše z Boskovic. Jednalo se zde tedy o spor šlechticů a církve. Na hodovské sedláky skutečně byla uvalena církevní klatba, ovšem tu měl právo vynést pouze papež, potažmo arcibiskup, nikoli světská vrchnost. I další majitelé Hodova nepovolili svým poddaným odvádět desátky faráři do Budišova a nechávali si je pro sebe. K urovnání sporu došlo až v roce 1466. Tolik k „revoltě“ v Hodově.

Doufám, že tyto mé předešlé řádky nebudou brány výše zmíněným autorem pouze jako kritika, ale že z nich dokáže vyvodit zpětnou vazbu, která bude přínosem pro jeho další tvorbu.

Josef Voborný

Poznámky:

¹ Tento údaj byl totiž obsažen v práci prvního moravského zemského archiváře Antonína Bočka, který shromáždil velké množství listin k dějinám Moravy a vydal je knižně v edici, avšak v případě nedostatku pramenů si je vymýšlel, proto je nutné k jeho edici přistupovat s rozmyslem: *Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae*. Ed. A. Boczek. Olomucii 1839, s. 368, č. 316, srov. ŠEBÁNEK, J. *Moderní padělky v moravském diplomatáři Bočkově do roku 1306*. ČMM. 1936. Ve starší literatuře – např. DVORSKÝ, F.: *Vlastivěda moravská: Třebíčský okres*, Brno: Musejní spolek, 1906, s. 186 – je zmiňován i Tas z Budišova - dle listiny z 1234, in CDM II, s. 268 – 269, č.

246, kterážto však je také moderním Bočkovým falzem, srov. ŠEBÁNEK, J. *Moderní padělky v moravském diplomatáři Bočkově*.

² Vyjma 1085–1092, kdy získal královský titul Vratislav II. a 1152–1172, kdy jej získal Vladislav II.

³ Za zmínku také stojí v Budišově zažité označení posledního majitele budišovského velkostatku JUDr. Richarda Baratty baronem. Správná titulatura takto povýšených šlechticů v Rakousko-Uhersku byla Svobodný pán, něm. Frei Herr, ačkoli hovorově byli skutečně označovány barony (= ekvivalent ve Velké Británii, Francii a Německu), avšak je nutné tyto pojmy rozlišovat.

Upomínka na svěcení budovy Ústavu hraběte Pöttinga v Olomouci v neděli 15. září 1895

*Vlasti plesej! V mramor tesej
dnešní jitro zářivé!*

*V nové stany do ochrany
dnes nám přived' dcery své.*

*Zde je Víra v náruč svírá,
vlídně vítá kroužek Věd –
včelkám úl se otevírá,
aby vonný ssály med.*

*Napojené, ušlechtěné
rozlétnou se rozechvělé
v chatky, statky věrné matky,
vlasti strážní andělé.*

*Vlasti, plesej, v mramor tesej
dnešní ráno zářivé,
syna svého šlechtného,
tvůrce díla nesmrtného,
přimkni k blahé hrudi své!*

Emanuel hrabě Pötting-Persing

Národ náš, jemuž dal Bůh ducha pro vše krásné a dobré vnímavého, od probuzení svého dychtí, by dovršil vlohy tyto vším, čím národové vzdělání oplývají.

Leč námaha tato potkává se právě tam, kde především by o to mělo býti pečováno, by jednotliví národové ve svém vzdělání nebyli zdržováni, s překážkami.

Od doby ústavního zřízení státu rakouského vládnoucí kruhy nejen že postup vzdělanosti národa našeho nepodporovali, nýbrž všemi možnými prostředky zdržovaly, podpory své školám německým skytajíce, o čemž svědčí nadbytek vzdělaných ústavů německých, oproti nutným nám se nedostávajících ústavům českým, ač na počet převyšuje národ český v zemích koruny české žijící národnost' německou.

Vedeme tudíž boj prudký o školu, jehož následky pak ostří se v boji politickém. Od prvé třídy školy obecné do nejvyššího učiliště museli jsme si vše vybojovati a kdyby nebylo nadšených jednotlivců a spolků, jež štědrostí svou ústavy naše nadali, byl by do dnes stav náš přesmurný.

Hrabě Pötting-Persing

Nebyť „Matice školské“, která zřizuje školy obecné a střední, nebyť Hlávků, Neffů aj., neměli bychom akademii věd a umění českého a škol jiných. Vzdělávacích ústavů dívčích máme však doposud velmi málo a přec žena jest faktorem v národě nejdůležitějším. Nechceme poukazovati na Olomouc, kde bídy této snad vrchol a kde samosprávná obec vše podniká, by postup ústavů českých byl obmezen, nedopřávajíc ani škole obecné, aby byla úplnou. Dívky naše musí seděti do věku dospělosti společně ve třídách se stejně dospělými hochy a matky dcer jsou nuceny, poněvadž dívky postupu nemají, z české školy obecné dáti do škol německých.

To vše bystrým okem seznav veledůstojný pán prelát, vysoce urozený mecenáš náš, Emanuel hrabě, ve šlechtěné duši své pojal myšlenku zlu tomu z části odpomoci. Celý život strádal, aby u večer svého žití národu zanechal dar, na něž věky budou vzpomínati a z něhož čerpati vzdělanost' svou další bude národ náš.

Stojíme dnes před dílem hotovým. Děvy české v počtu hojném plniti školu, odkudž vycházeti budou vzdělané, zbožné, vlastenecky nadšené a vším vypravené, co ženě pro životní její úkol jest zapotřebí; do nejzazšího věku svého budou vzpomínati muže šlechtice, kněze, jenž umožnil jim obrniti se pro boj o život a bytí a budou prositi Boha, aby šlechtěnou duši pana hraběte ještě dlouhá léta zachoval a až předstoupí ke trůnu Nejvyššího, aby jemu slastí nebeských popřál.

Hrabě Pötting-Persing pochází ze starobylé rodiny šlechtické; předkové jeho náleželi již za pradávných dob stavu svobodných pánů a r. 1662 byl Jan Šebestián, říšský svobodný pán, c. k. komoří a tajný rada, pro své velké zásluhy o panovnický rod diplomem ze dne 28. září od císaře Leopolda povýšen do stavu hraběcího. Rodina Pöttingova měla původně statky v Dolních Rakousích; inkolátním diplomem ze dne 5. srpna 1652; oprávněna však byla k zakoupení a nabytí statků v Čechách a později i na Moravě.

Rodiče hraběte Emanuela Pötting-Persinga byli hrabě Alois Pötting-Persing, svobodný pán na Horním Falkenšteinu a Velkokostelí, dědičný purkrabí z Liencu v Tyrolích, a jeho manželka Hedvika, dcera rytíře z Kannekartu, c. k. jenerála a pevnostního velitele v Budíně.

Hrabě Emmanuel Pötting narodil se 25. října 1819 na panském zámku v Budišově na Moravě. Po dokončených gymnasiálních studiích odebral se v říjnu 1838 do Olomouce, kde absolvoval kurs filosofický. Roku 1840 byl na biskupském ústavě theologickém v Brně a biskup hrabě Antonín Arnošt Schaaffgotsch posvětil jej 6. srpna r. 1843 na kněžství.

Brzy po ordinaci určen za kooperátora do Kumrovic v Brněnské diecesi a již jako kooperátor stal se olomouckým kanovníkem, a sice po smrti olomouckého preláta arcijáhna Antonína svobodného pána z Kolsbergu 29. března 1844. Z Kumrovic byl pak přeložen za kooperátora do Velkého Meziříčí, kdež zůstal až do roku 1849. Tehda propuštěn byl z Brněnské diecese a dekretován dne 10. října 1849 za kooperátora do Dolan u Olomouce. R. 1854 presentován byl od tehdejšího kardinála a arcibiskupa Olomouckého Maxmiliána barona Somerau-Beckha na faru ve Slavičíně a roku 1858 na faru ve Švábenicích. Ještě téhož roku stal se děkanem, k. a. radou a assessorem k. a. konsistoře v Olomouci. Na místě tomto působil blahodárně a s neúnavnou pílí přes čtyřicet let.

Po smrti barona Karla Weitersheimba, Olomouckého residenčního kanovníka, stal se hrabě Emanuel Pötting-Persing r. 1868 sídelním kanovníkem v Olomouci. Když pak r. 1871 dosavadní probošt u sv. Mořice v Olomouci hrabě Gustav Berlupt-Tyssac, jmenován býv třetím prelátem dómským, resignoval na městskou faru u sv. Mořice, byl hrabě Pötting-Persing od olomoucké metropolitní kapituly zvolen za infulovaného probošta městské fary Svatomořické. Po 10 letech působil zde velmi zdárně. Začatá zevnější i vnitřní obnova překrásného gothického chrámu sv. Mořice pokročila značně jeho vlivem a materiální podporou, neboť téměř po celou tu dobu ponechával důchod z farního obročí ku zmíněnému účelu. Rovněž chudé podporoval štědrě, ano v pravdě otcovsky a činil i jiného mnoho dobrého, o čem veřejnost se ani nedověděla; proto také byl u farníků jak české, tak německé národnosti velice ctěn a vážen.

Dne 17. října r. 1875 vysvětil slavnostně budovu „Maticе školské“ v Olomouci, k jejímuž uskutečnění značným obnosem sám byl přispěl, tak že se tehdy počítal mezi první zakládající členy a nejpřednější dobrodince školy matičné. Nemálo utkvěla tenkrát na mysli všem přítomným řeč světicího probošta hraběte Pötting-Persinga, který srdečnými slovy a vlasteneckým nadšením, projeviv upřímnou radost nad ukončením podniku pro Olomouc tak významného, dílu s Bohem začatému dlouhé trvání a šťastnou budoucnost předpověděl. Od té doby zůstal vřelým podporovatelem tohoto ústavu, vydržovaného pouze dárky příznivců.

Po smrti preláta-scholastika, svobodného pána z Königsbrunnu, předsedy k. a. konsistoře, jmenoval jej kardinál arcibiskup Bedřich lantkrabě Fürstenberg r. 1880 předsedou konsistoře a téhož roku i generálním vikářem. Při kanonické volbě, kterou konala kapitula olomoucká dne 16. září 1880, byl konečně zvolen nástupcem zvěčnělého kapit. probošta, barona Viléma Schneebuga. Z příčiny té resignoval r. 1881 na proboštské farní beneficium u sv. Mořice v Olomouci. Od r. 1880 až do roku 1890 byl hrabě Emanuel Pötting-Persing také volen za prvního ředitele rozsáhlých statků kapitulních, což svědčí o tom, jaké důvěry požíval u členů kapituly.

Dne 14. září 1884 převzal s obvyklou ochotou úkol svěcení nové budovy c. k. slovanského gymnasia v Olomouci. Hluboký dojem učinila tehdy významná slavnost' tu se vztahující a v duchu církevním i vlasteneckém pronesená jeho řeč. Poslední dobou stížen jsa těžkým neduhem, nemohl již účastniti se života veřejného, nicméně našim snahám národním i na dále zůstal věrným a ze všech sil je podporoval.

Roku 1893 slavil své jubileum 50letého kněžství, za kteroužto příčinou jemu uděleno bylo čestné občanství 70 obcí, najmě okresu olomouckého.

Již za svých mladších let byl hrabě Emanuel Pötting-Persing v blízkém styku s věhlasnými tehdy professory Sušilem a Procházkou. Pomáhal s nimi šířiti myšlenku Cyrillo-Methodějskou a vynasazoval se rozšiřovati mezi lid dobré, poučné a vlastenecké knihy i spisy. Vedle štědrých a četných příspěvků k účelům církevním pamatoval vždy také na účely a potřeby národní.

Zvláště pak jest velkým dobrodincem školní mládeže a po dlouhá léta dával „Matici školské“ v Olomouci takřka každého roku 100 zl. r. č. O sv. Mikuláši zasílal taktéž každoročně buď látky na zhotovení oděvů pro školní chudinu nebo značné obnosy peněžní k tomu účelu; tak na př. roku 1892 odevzdal dobročinnému komitétu dam

v Olomouci 50 dukátů, aby za obnos ten poděleny byly dítky české školy obecné a školy mateřské zinním šatstvem.

Svým časem přispěl také nemálo k rozmnožení podpůrného fondu na c. k. slovanském gymnasiu v Olomouci a sice 2 papírovými rentami po 1000 zl. nom., úhrnem 2000 zl. nom.; z úroků tohoto kapitálu bývají chudým, mravným a pilným studujícím zmíněného gymnasia rozdány každoročně větší obnosy. Mimo to podporuje povždy vydatně zájmy ústavu toho a jest dobrodincem četných jeho žáků. Také chudí akademikové na vysokých školách zasilali nejednou písemně své prosby o podpory do residence šlechtného dárcy hraběte Pöttiga-Persinga; tak mnohý z těchto by mohl vypravovati, jak mile byl překvapen štědrým vyplněním prosby své. Korunou ale štědrosti jest dnes vysvěcený ústav jeho.

Nelze opominouti zmíniti se i o přispěvcích, které obdržely od něho při rozličných příležitostech pěvecko-hudební spolek „Žerotín“, kde m. j. zakládal nadace pro schopné a nemajetné žáky hudební školy spolku, dále „Národní jednota“, „Matice Národního domu“ a jiné spolky vlastenecké. Pro své velké zásluhy byl hrabě Pötting-Persing v říjnu 1886 vyznamenán též od Svaté stolice titulem papežského preláta a apošt. pronotáře.

Bůh zachovej nám vysoce urozeného, nejdůstojnějšího pána Emanuele hraběte Pöttinga-Persinga ještě mnohá léta!

Čistý výnos věnuje se ve prospěch vnitřního zařízení ústavu

Tiskem knížecí arcibiskupské knih- a kamenotiskárny.

Z archívu rodiny Němečkovy

Pöttingeum bylo postaveno za účelem sídla Ústavu hraběte Pöttinga pro výchovu dívek, což byla první olomoucká škola pro ženská povolání s českým vyučovacím jazykem. Od roku 1948 funguje v budově zdravotnická škola, po roce 1997 nazvaná Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická. Od roku 2002 je budova chráněna jako kulturní památka České republiky.

Historický pohled z Budišova – rybníky u lihovaru

Historické pohledy Stráže v Pyšelu

foto Archív PhDr. Františka Gregora

Čarodějnické procesy na Velkobítešsku

Po několika dnech výslechů a mučení byl vynesena předpokládaný výsledek – vinna. Nešťastnice byla následně vyvečena ze sklepení radnice a vedena k popravišti. Na kopci za městečkem byl již shromážděn dav lidí v očekávání nadcházejícího divadla. Když kolem nich odsouzená procházela, odvraceli pohledy nebo je klopi k zemi ze strachu, aby je neuhnanula. Vystoupala na navršená polena a roští nasáklé pryskyřici, kde ji kat přivázal k dřevěnému kůlu. Soudce v doprovodu kněze ji vyzval ke zpovědi, avšak odpovědi jim byl pouze hysterický pláč a výkřiky, které umlčelo až hučení do nebe šlehajících plamenů. Náhrobek, který by nesl nápis: „Zde zemřela Dorota Vitoušková z Tasova“ by v místě její smrti pozdější návštěvník hledal marně, neboť tato žena byla dle soudobých měřítek usvědčena z čarodějnickví, tudíž i odsouzena k věčnému zatracení.

Události, které vedly k upálení výše zmíněné Vitouškové, lze zasadit do širšího rámce čarodějnických procesů probíhajících ve Žďáře, Horní Bobrové, Tasově a Velké Bíteši v letech 1571–1576, jejichž průběh a oběti budou popsány na následujících řádcích proto, aby nebylo zapomenuto, k jakým koncům někdy vede cesta dlážděná lidskou chamtivostí, slepou vírou a tmařstvím. Pramenem poznání nám bude zejména *Bítešská smolná kniha* (pro procesy odehrávající se v jurisdikci bítešského a tasovského hrdebního soudu), zachycující výslechy různých provinilců z let 1556–1636.

První obětí byla v roce 1571 ve Žďáře vyslychaná a upálená Marta Nejezchlebka, která udala Markyту Popelářku a Annu Milotku, jež byly vyslychány v Horní Bobrové kvůli umoření dítěte nějakého pana Davida, kterému měly i škodit na dobytku. Představa, že k něčemu takovému by se přeci soudný člověk – i v raném novověku – nemohl přiznat, je mylná. Nedílnou součástí tehdejších výslechů byla totiž tortura neboli výslech na mučidlech. Mnohdy stačilo, když kat před obžalovaným prezentoval své mučicí nástroje a ten se ochotně doznal ke všemu, co mu soudní tribunál podsouval. Pokud obviněný přece jenom zapíral, očekávalo ho třístupňové mučení. Nejdříve mu kat nasadil palečnici, která sloužila k drcení palce. Když mu tento nástroj nerozvázal jazyk, použil kat španělskou botu, jež mu postupným utahováním drtila dlouhé kosti na holeni. Třetím stupněm bylo natahování na skřípec, na kterém docházelo k postupnému vykloubení rukou a nohou, což zapříčinilo, že každý, kdo byl takto vyslychán, by se přiznal třeba i k vyvraždění celé vesnice. Tak byly po těchto výsleších v roce 1571 upáleny ještě Maruše Nelejtková, její matka Anna Nelejtková, Dorota Rokytky, Dorota Špičková, Kača Malá a Lída Makovcová ze Zvole. Ve výpovědích mučených žen však figurovaly ještě další ženy ze Zvole: Anna Koukalka, Tomka, kovářka Duchková, Preklička a Dorota Prchlice, které měly být ještě katem vyslychány - jejich další příběhy neznáme, ačkoli lze předpokládat, že je potkal stejný osud jako ostatní domnělé čarodějnice.

Ještě v témže roce se hysterie přesouvá na soud do Velké Bíteše, kde byla 25. 10. 1571 vyslychána a následně upálena Anna Maštálková z Náměště. Až když bylo její tělo zpřelámáno na skřípci, se doznala, že byla svědkem vraždy paní Mandy, kterou umožila nalitím vody z kočky a psa do bot Lidmila Klimentka z Náměště. Ještě se jí prý měla poněkud cynicky optat: „Dobře-li jsou ty boty prošívané?“ Klimentka 31. 10. podstoupila opět všechny tři stupně mučení a k vraždě paní Mandy se skutečně doznala a dále uvedla, že výše zmíněnou vodu jí poskytla Plačková z Tasova. Klimentka si při

konfrontaci s Plačkovou stěžovala: „*Že si ty mi poslala tý vody a učilas mne, což sem dělati měla. A ted' kdyby tý vody nebylo, mnoho let mohla bych na světě býti a tak sem nebohá žena skrze tebe k tomu přišla. A dalat' sem za tu vodu tolar.*“ Avšak Plačková namítala, že to nebyl tolar, ale šedesátník. Nic naplat, upálené byly obě. Pozornost radních se však upřela k Tasovu, odkud pocházela Plačková, a kde, jak se domnívali, naleznou možné ohnisko všech neřestí. Další výslechy byly vedeny přímo v Tasově, neboť zde sídlil samostatný hrdelní soud. Všechny ženy, které se až podezřele často vyskytovaly v blízkosti již dříve zmíněné Plačkové, byly nyní podezřelé. Prameny v roce 1571 hovoří o Dorotě Vitouškové z Tasova. Zde tribunál narazil na opravdovou studnici čarodějného vědění, neboť je až zarážející, k čemu všemu se tato nešťastnice doznala a bohužel také, kdo všechno jí u toho měl asistovat: „*kočky slepé, psy slepé a zuby jedovaté, tj. na prach sušila a rtuť živou mezi to dávaly*“, ona se Sanikovou jejímú muží Janovi za to, že jí bil. A tou samou vodou otráвила s Kašparkou i Jana Hampejska za to, že si nechtěl vdovu Kašparku vzít poté, co vlastního muže „*sama nožem zabila a potom jemu potřeby uřezala i bránici z něho vyřezala.*“ Společně s Kašparkou těmito dryáky dle svých slov umožily ještě mnoho sousedů z Tasova. Dále se doznala, že společně s Plačkovou a Mandou Požárskou daly jedovatý prach paní Ludmile Alexové, která se tím pokusila zabít svého manžela, avšak „*nemohúce jej tím oklamati, i pozvaly ho na faru v Tasově, i daly toho prachu kuchaře (Salomina) kněze Jehnadka, a ona ho jemu do červeného vína nasypala.*“ Také se Vitoušková doznala k různým čarům, které prováděla u Kašparkové doma společně s Annou Rouskou: „*přes bidlo vrhly provaz a Anna Rouska s nimi a volaly: „Čnich, čnich, malenky, stračenky, kavěnky“ a ten provaz jim tak dožil mlíko, dále: „třísky spálily a zaječí bobky že zbíraly a sušily a do votrubů zmíchaly a na prach usušily a slepicím jistí dávaly. A z těch tříštěk, spálivše, pítí jim dávaly a volaly takto: Když u sousedů kdak, kdak, u mne vejce. A tak dosti vajec mívala.*“ Dosvědčila také, že Plačková se šafářkou Dorotou ve Vanči umožily paní Vaneckou a přítomny u toho byly právě Vitoušková, Požárská i Kašparka. Vitoušková se svými společníci dle výsledku měla mít na svědomí smrt asi dvaceti osob a bezpočet uhranutého dobytka a koní. Další Vitouškové souputnice byly vyslýchány ve Velké Bíteši, kde 5. 12. 1571 stanula Anna Rouska a šafářka ve Vanči Dorota z Litomyšle, které priznaly podíl na smrti paní Vanecké z Vanče.

Smolná kniha se v tomto roce odmlčela, aby však od roku 1575 přinesla nový kolotoč výslechů. 26. 3. 1575 byla mučena Dorota Valová z Tasova, která vařila dryáky z usušeného kotěte a „*z mladejch vrabců vidomejch i slepejch prach páčila*“, na čemž se měla podílet Markéta Zavadilka. Ta byla v Tasově vyslýchána 29. 4. 1575 a doznala se nejenom k cizoložství s Janem Pěkníkem, ale také že: „*Alexová s Vitouškovú kní častokrát chodily a prach z nekřtěňat a štirů nosily, chtějíce, aby je panu Alexovi dodala.*“ Za hlavní vinici označila Zavadilka Alexovou, a když byla vedena na smrt, žádala, „*aby se k ní byla Alexová postavila, že by jí toto z ousť uší pověděla a že kdyby jí Alexový, šlundry, nebylo, že by k tomu nepřišla.*“ Tak byla uzavřena jedna etapa honu na čarodějnice se středobodem v Dorotě Vitouškové z Tasova.

Ve Velké Bíteši se rozhořely nové procesy s čarodějnicemi v roce 1576. Tehdy soudní tribunál odhalil čarodějné kejkle, jejichž ústřední postavou byla Marta Doležalka z Březky, která se doznala, že umožila Martina Čamina společně s Markétou Koutnou a Dobšovou z Jassenice. 31. 3. 1576 byla vyslýchána Markéta Koutná, den po Markétě její

souputnice Dorota Dobšová z Jasenice. Koutná rozšířila okruh podezřelých o další ženu, a to Markétu Ťuhýkalku. Ta již 4. 4. 1576 na mučidlech vyjevila, že si brala prach od již dříve popravené Koutné a Dobšové, se kterými o velkém čtvrtku jezdívala na *hřeblich*, a že chodila se Strakovou na „*vomin a jiné koření na moření dobytka*“ v Březe. Dále vypověděla, že vyráběla prach „*ze slepých kořat a z nekřtěňat a slepých vrabců*“, který poskytovala Huňáčkové z Ocmanic, do Březníka řeznici Matouškové a do Lhotic Rohovský. Výpovědi Ťuhýkalky z Jasenice stály smrt dalších, jí udaných žen. První z nich byla vyslýchána 26. 4. 1576 Lída Huňáčková z Ocmanic. Doznala se, že zapříčinila smrt několika lidí, ale hlavně udala, že se jí Škeroubková z Ocmanic chlubila, že se postará o to, aby rychtář Vlk brzy zemřel. 30. 4. Byla upálena Anna Rohovská ze Lhotic, která se doznala k moření dobytka, a stejně tak Markéta Škeroubka, jež se k již dříve zmíněné vraždě rychtáře Vlka doznala a přidala i smrt dalšího souseda otráveného prachem v pivě, který ji měla poskytnout Salka Kejtko z Naloučan. Poslední zmíněná byla souzena 1. 5. 1576 a ke všemu se doznala. Vypověděla, že prach získala od Doležalky z Březky a tím se celý kruh procesu roku 1576 uzavírá.

Soudní tribunál si povšiml, že některé čarodějnice z okruhu Marty Doležalky pocházely z Jasenice a bylo by velmi podivné, kdyby se jednalo o ojedinělé případy, když se jim zatím v každé vsi dařilo odhalit hotová čarodějnická spiknutí. Po důkladném vyšetřování se smyčka začínala utahovat kolem Anny Strakové. Ta se ve sklepeních bítešské radnice při tortuře doznala, že s Annou Roháčkou, Kateřinou Skopcovou a Martou Holíkovou z Pucova sbíraly u Naloučan koření, kterým pak škodily svým sousedům. Dále se doznala, že s Lídou Křičkou z Naloučan panským kojným v Náměšti odnímaly mléko, takže tak zapříčinily smrt panské dcery. 25. 6. 1576 byla souzena Dorota Doležalová z Čikova, která užívala k trávení dobytka jedovatý prach získaný od Dobšové z Jasenice. 26. 6. 1576 soud vyslýchal souputnici Anny Strakové Lidu Křičku z Naloučan, která se k odnímání mléka panským chůvám doznala. Téhož dne se Lída Koudelková z Čikova přiznala, že také přijímala prach od Dobšové z Jasenice, kterým měla umořit několik lidí, a dále se doznala, že s Dorotou Bimkovou umořily rychtáře i s jeho dobyttem. 28. 5. 1576 před kata předstoupila právě Dorota Bimková, která se doznala k otravě rychtáře prachem, avšak jako své společnice udala ještě Syslovou s Nemeškalkou, a dále vypověděla, že od ní tento prach žádala Sedlářka z Velké Bíteše. Zápis ve smolné knize nám také ojediněle dokládá, jak moc si nešťastnice uvědomovala tíhu svých obvinění, která padala na hlavy jiných žen, a snažila se do poslední chvíle zvrátit jejich osud: „*A když jest pak na hranici vložena byla, za to pana purkmistra a pánu prosila, aby těm osobám, na které vyznala, taková ukrutná a ohavná smrt činěna nebyla, že nejsou tak mnoho vinny, jako je i ona. A tak jest na tom umřela.* I přes přimluvy Doroty Bimkové další obžalovanou byla 28. 6. 1576 právě Apoléma Sedlářová, kterou čekal ten osud, který ji Bimková nepřála. Sedlářová za svoji společnici označila Dorotu Uhlřívou, již soud vyslechl ještě tentýž den. Uhlřívá se doznala k umoření několika lidí a za své společnice označila Sedlářku, Pytlíkovou, Farkašovou a Liškovou. Proces s Uhlřívou byl posledním výsledkem zaznamenaným v *Bítešské smolné knize*, osudy dalších výše zmiňovaných žen nejsou známy.

Na Žďársku bylo v souvislosti s čarodějnickými procesy let 1571 až 1575 prokazatelně popraveno 9 žen, ačkoli ve výpovědích mučených figurovala ještě další 4 jména žen, u kterých nelze vyloučit, že je potkal stejný osud. Na Velkobítešsku bylo dle smolné

knihy prokazatelně upáleno 22 žen, avšak ve výpovědích mučených žen opět vystupuje daleko větší počet udání, takže je možné, že do smolných knih nebyly zapsány všechny probíhající výslechy. Za tohoto předpokladu by celkový počet obětí těchto procesů mohl přesáhnout číslo 40. Je nepochybně možné, že některé ženy mohly své domnělé oběti skutečně otrávit nějakým přírodním jedem či že skutečně věřily, že si od vesnické bylinkářky kupují mocný lektvar na uhranutí jim nepohodlných osob, avšak většina žen byla dozajista pouze obětmi doby, ve které žily.

Závěrem si neodpustím krátkou vsuvku, získanou z knihy *Nálezů a soudních výpovědí města Velkého Meziříčí*, která také obsahuje několik záznamů, týkajících se obviněných z čarodějnictví z tohoto panství. V roce 1613 tak obžaloval později upálený pastýř Martin Kavín z Rudíkova z čarodějnických praktik pastýře Vávru z Hodova, za kterého se však zaručilo několik rukojmích. S touto skutečností se našťěstí soudní tribunál spokojil a hodovského pastýře propustil. Ačkoli si po zbytek svého života nesl stigma černokněžníka, čekal ho mnohem přívětivější osud než nešťastnice z Velkobíteška.

Josef Voborný

Seznam použité literatury:

SOKA Velké Meziříčí, AM Velké Meziříčí, inv. č. 3 – Kniha soudních výpovědí.

SVOBODA, F. Josef: *Čarodějníci a čarodějnice před městským právem meziříčským v XVI. a XVII. stol.* Selský archiv XV, s. 27–30 a Selský archiv VI, s. 45–48.

ŠILHAN, Jindřich: *Potíže Křižanovských s Bobrovskými.* Vlastivědný věstník moravský, XII, 1957, s. 56.

ŠTARHA, Ivan, VERBÍK, Antonín: *Smolná kniha velkobítešská 1556–1636*, Brno 1973.

ŠTARHA, Ivan: *Velkobítešské čarodějnice. K poznání dějin „duchovního moru“ na západním Brněnsku.* Vlastivědný věstník moravský, LII, 200, s. 149–155.

Pont du Carrousel

*Slepec, jenž v půli mostu postává,
šedivý mezník říše beze jména,
je zřejmě bytost časem nedotčená,
netečná jako hvězdná soustava,
či v ose planet zkamenělý klid.
A kolem vidíš bludný proud a třpyt.*

*Je jako řád a ztělesněná míra,
sloup na bezcestí mlčky stojící,
jenž lidstvu na povrchu hranici
podsvětních temnot zvolna otevírá.*

R. M. Rilke

Z KULTURY

Josef Suchý – devadesát let od jeho narození

*Kolik růží ztratí krásu
pro potěchu oka,
než skane těžká
kapka oleje,
ta čirá duše růže...*

Jak život šel

*Jak život šel,
povšiml jsem si,
že v některých tvářích je přítomna hudba.
Jiné jsou jak stín a chládek pod stromem,
kde osvěžíš se v červencovém parnu.
A pohledy žen voní po květinách,
jejichž jména není snadné určit.
Někdo je ti blízký, dříve než ho potkáš,
jiný zase ustavičně cizí.
A jsou i takoví,
co rozdávají klidné, usměvavé světlo
a nečekají na vděčnost.*

Kamenný dvůr

*Aby měl člověk píď pevné půdy pod nohama,
kde léta kradla hrabivým koštětem voda,
vzal otec za své
vydláždil kamenný dvůr.
Byl tenkrát mladý,
mládenec jiskra a houžev.
A protože navíc měl ve zvyku kout
zatepla úmysl v podkovu skutku,
vydal se po žních k údolí řeky,
vykasal rukávy, sochořem páchil
z řečiště rulové desky a pecny,
balvany z žuly podobné tykvím.
Po sedm dní sténaly tence nápravy vozu
za párem koní,
kamennou úrodou naložené.
Sedm dní doma pak na svahu ryl, kopal,
zapouštěl do země tvrdá modrá a nahnědlá zrna
krásného trvání.*

*Dílo dokonal sám.
A byl prý den čistý jak sklo
s čekankovými dálkami na dlani nivy,
do mechu v doubi se kvičerou sneslo hejno
otavních sluk, až strakato,
je tomu dávno. Okolo humen i přes dvůr
se přehnaly divoké vody dvou válek,
odnesly s sebou dva mladé životy
a zase padaly o žních na nivě klasy,
nad návsi rozkvetal zpěv,
v komoře voněly svatební koláče,
z kolébky na dvůr a z domu do světa spěchaly děti.
Čas od času zadními vrátky proklouzla smrt,
posléze trnkovým trnem ranila otce.
Ale jeho dvůr trvá,
po každé bouři svítí
jak onen den s čekankou dále na dlani nivy
vynořen z proudu.
A tam jsem se dotýkal nádherné stálosti patou,
tam jsem uviděl jiskry,
křesané o křemen podkovou hřebce,
divil se slunci a večer velikým hvězdám,
když vyšly nad jasanem a opodál skřípla pumpa.
Ale i mě stihl časem na svahu proud.
Podoben otci páčil jsem, zvedal
z jiného řečiště kameny,
převážel na místo, v němž se mi zalíbilo,
křehký spanilý náklad
a potom zapouštěl do země zrna
sojčí a labutí barvy, oblázky hlazené
zurčením skřivanů
i krví srdce,
zelenou v kameni a růžokámen,
májové lidské touhy i tance.
V potu tváře jak otec, častokrát nejistou rukou,
ale vždy štásten v důvěře,
že kolemjdoucí
se zastaví na prahu bílého dvorce,
dotkne se křehké stálosti patou
a v jizbě pojí můj chléb.*

Větvička z dopisu

*K jedlové větvičce jsem přivoněl a zavřel oči.
To u nás doma v lesní studánce jsem vyprahlé rty smočil.
Zhluboka dýchám natažený v mechu,
koruny smrků, borovic a jedlí dělají mi střechu.
Přišlas jak světlé zjevení a ke mně usedla.
Nic nevím o světě. Blažený usmívám se ve stínu tvých řas.*

Básník Josef Suchý se narodil 1. 3. 1923 v Lesním Jakobově (u Náměště nad Oslavou) a zemřel 30. 5. 2003 v Brně. Mezi jeho nejznámější díla se řadí básnické sbírky *Jitřenka v uchu jehly*, *Žernov* a lyrická próza *Eliášovo světlo*.

Josef Suchý –
fotografie ze sbírky
Srdce a kámen,
nakl. Sursum

Svatý Juda Tadeáš

byl jedním z dvanácti apoštolů Ježíše Krista. Podle tradice byl Juda Tadeáš (jeden z možných překladů jména Tadeáš je vlídný, láskyplný) synem Alfea (Kleofáše) a jeho manželky Marie, která byla příbuznou Panny Marie. Jeho bratrem byl apoštol Jakub Mladší.

Je mu připisován list (List Judův, podle tradice byl napsán kolem roku 65), který je součástí epíštol Nového zákona. Apoštol Jan ve svém evangeliu zaznamenává jednu Judovu otázku, s níž se obrátil na Ježíše během poslední večeře: „Pane, jak to, že se chceš dát poznat nám a světu ne?“ Ježíšova odpověď je hluboká a tajemná: „Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo a můj otec ho bude milovat, přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek.“ J 14, 22–23

Svatý Juda je zobrazován s obrázkem Ježíše na prsou. Tento obyčej vychází z následující legendy:

Abgar, král Edessy, (v současnosti město Urfa v Turecku), který byl postižen leprou, slyšel o zázracích Ježíše a vyslal posla s prosbou, aby jej navštívil a uzdravil. Ježíš v té době nemohl vyslyšet jeho prosbu, poslal vzkaz, že někoho pošle později, aby ho vyléčil. Král, toužící mít alespoň jeho obraz, poslal umělce, aby vytvořil Ježíšův portrét. Umělec oslepený jasem tváře Spasitele nebyl schopný splnit úkol. V tu chvíli si Ježíš přiložil na tvář plátno a obtisknul své rysy. Umělec plátno přivezl svému panovníkovi, který jej obdržel s velkou radostí. Když sv. Juda přišel do Dedessy, uzdravil Abgara ze strašné nemoci a obrátil jej a mnoho jeho poddaných na křesťanskou víru.

Dalšími atributy jsou kyj nebo sekyra, popř. je sv. Juda zobrazován v dlouhém rouchu, držící knihu nebo svitek. Tak je tomu i u dřevěné plastiky, mistrného díla akadem. sochaře Jiřího Marka v budišovském kostele.

Poté, co pevně ustavil církev v Edesse, navštívil Juda celou Mezopotánii, kde kázal evangelium a rozmnožoval počty věřících. Poté se v Libyi připojil ke sv. Šimonovi. Spolu se pak vydali do Arménie a Persie, kde bujelo barbarství. Apoštolové se zde snažili zdejším lidem předat vznešené a šlechtné city pravého

křesťanství. Barbarství bylo nahrazováno jemností, krutost křesťanskou láskou a bezbožnost evangelní dokonalostí. Právě zde našli oba apoštolové mučednickou smrt (měli být usmrcení kyjem a sekyrou).

Ostatky Judy Tadeáše jsou uchovány ve svatopetrském dómě v Římě.

Je patronem v těžké nouzi a zoufalých situacích

Svátek sv. Šimona a Judy připadá v křesťanském kalendáři na 28. října

Karel Pavlíček

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Základní škola Budišov

Vážení čtenáři Budišovského zpravodaje, první čtvrtletí školního roku 2013/14 je za námi a my se s vámi rádi podělíme o radost z událostí, které jsme v uplynulých týdnech organizovali. Mozaikou článků bychom Vám chtěli přiblížit dění ve škole a zároveň Vás pozvat na akce, které připravujeme i pro veřejnost.

Kolektiv pedagogů ZŠ Budišov

Atletická olympiáda

V pátek 13. září 2013 proběhla na školním hřišti atletická olympiáda žáků 2. stupně. Soutěžilo se v běhu na 60 m, skoku dalekém, hodu kriketovým míčkem, v běhu na 800 m, vrhu koulí a štafetě 4 x 200 m. V průběhu vzájemného klání nebyla nouze o kvalitní výkony, osobní rekordy a napínavé sportovní souboje.

Běh naděje

Ve středu 25. 9. 2013 se v areálu školy a jeho okolí uskutečnil Běh naděje.

Už po šesté se všichni žáci naší školy se svými učiteli zapojili do humanitární akce (inspirované Během Terryho Foxe), aby podpořili boj se zákeřnou nemocí - s rakovinou.

V průběhu akce proběhla i humanitární sbírka formou dobrovolného příspěvku za žlutou stužku. V letošním roce se podařilo shromáždit částku 3451 Kč.

Zaběhat si přišli také zástupci městyse Budišov a děti z budišovské mateřské školy.

Po odběhnutí připravené trasy si mohli všichni účastníci vyluštit úkoly zaměřené na rostliny, které změnily svět (na významné komodity jako je například pšenice, kukuřice, rýže, čajovník, kakaovník apod.) či složit skládky inspirované zdravým způsobem života.

Počasi k nám bylo přívětivé a běh pro zdraví si všichni pěkně užili.

Poděkování za pomoc v průběhu akce patří i žákům deváté třídy, kteří přípravnému týmu ochotně pomáhali.

Divadelní představení

V pátek 27. září navštívili naši školu herci Divadélka Drak z Hradce Králové. Pro první stupeň sehráli Africkou pohádku, díky které se děti zajímavou a veselou formou dozvěděly informace o zvířatech, která žijí v Africe. Starší žáci viděli vystoupení o legendách naší kulturní scény – o Osvobozeném divadle, Jaroslavu Ježkovi, Jiřím Voskovci a Janu Werichovi.

Moštování jablek

Získat jablečný mošt z nasbíraných jablek se snažili žáci osmého ročníku. Jablka nejdříve nadrtili a pak pomocí školního lisu vylisovali asi 25 litrů výborné jablečné šťávy. Mošt byl sladkou odměnou i pro žáky čtvrtého a šestého ročníku, kteří se podíleli na sběru padaných jablek v zámeckém parku.

Podzimní tvoření ve školní družině

Ve středu 9. 10. proběhlo ve ŠD tvoření s názvem Podzim v květináči, kterého se zúčastnili děti i rodiče.

Podle své fantazie si zdobili květináče přírodninami a různými podzimními plody.

K dobré pohodě přispěl vynikající domácí perník a ovocný čaj.

Vlastní originální dekorace dělají doma všem svým tvůrcům určitě velkou radost.

Hrací stolky

Začátkem října nám do prostoru bývalých šaten, v současné době je tento prostor označován jako malý vestibul, přibyl zajímavý prvek – herní stolky s herními plány známých stolových her – s člověče nezlob se a se šachovnicí.

Hned první den byly stolky v obležení her chtivých žáků, jen škoda, že jsou ty přestávky tak krátké!

Evropský den jazyků

26. září najdeme v kalendáři jako Evropský den jazyků, a protože jazyky vládou světem, i my jsme si tento den s dětmi připomněli. Snažili jsme se dětem ukázat, že cizí jazyk není jen angličtina, němčina nebo ruština a s jazyky si doslova pohráli. Zapojili jsme hlavně stránku výtvarnou, na kterou není v průběhu hodin cizího jazyka tolik času. Nejmenší žáčci ukázali, jak už umí barvy, čtvrtáci vytvořili Safari, které pak ještě použili na procvičování gramatického jevu There is/are, pátáci a šestáci ukázali, že slušné vyjadřování platí po celém světě a v různých jazycích ztvárňovali základní fráze slušného vyjadřování. Žáci sedmých a osmých tříd tvořili projekty o různých zajímavostech a děvčata z deváté třídy napsala netradičním způsobem dopis Kenchammě.

Dětské odpoledne a drakiáda

Slunce a mírný vítr provázely všechny účastníky na dětském odpoledni za školou u fotbalového hřiště. Asi 150 dětí a několik desítek rodičů absolvovalo připravené aktivity. Mnoho z nich se snažilo dostat do vzduchu, leč někdy marně, přineseného draka. Nikdo si snad nenechal ujít dovádění ve skákacím hradu, opékání hadů z těsta nad ohněm nebo jízdu na koloběžkách. Velkou oblibu, ale i problém s rovnováhou, měla chůze na chůdách. Hod bramborou či běh s polínkem doplňovaly seznam činností. Odměnou na závěr bylo pro všechny dětské účastníky občerstvení. Pro připomenutí dobře prožitého odpoledne obdržel každý účastník upomínkový list.

Poděkování patří všem pořadatelům a sponzorům, díky kterým se tato akce mohla uskutečnit.

Přírodovědné kroužky na třebíčském gymnáziu

Zájemci o přírodní vědy z řad žáků v letošním školním roce využívají nabídky Gymnázia Třebíč. Žáci se zapojují do kroužků s tematikou biologie, chemie a fyziky. Gymnázium nabízí vše zdarma díky dotacím z fondů EU.

Ptáčovské rybníky

14. a 15. 10. 2013 se naši osmáci zúčastnili terénního environmentálně zaměřeného programu v okolí Ptáčova. Lektor z velkomeziříčského střediska Ostrůvek Standa Juhas si pro nás připravil aktivity, které byly krásné v tom, že jsme je doposud nikde nezažili.

Učili jsme se přímo v terénu pracovat s dalekohledem, hledat ptačí zástupce, poznávat hnízda a poslouchat hlasy ptáků. Lovili jsme vodní hmyz, pozorovali trichomy kopřivy díky mikrokameře a určovali rostliny v okolí mokřadů. Také jsme vyráběli vábničku z bezového dřeva a potom se snažili na ni vyluzovat zvuky. Program se nám moc líbil, třebaže jsme měli nohy i ruce zkřehlé zimou.

Den otevřených dveří

Základní škola připravila na úterý 22. října 2013 Den otevřených dveří. Na prohlídku školy a také k návštěvě žáků a učitelů přímo ve vyučovacích hodinách zavítali rodiče, prarodiče i bývalí žáci či učitelé. Přišli se podívat i budoucí prvňáčci.

Podzimní variace

Na úterý 22. 10. jsme připravili aktivitu inspirovanou současným ročním obdobím – Podzimní variace. Akce začala ve vestibulu školy v 16:00 hodin vernisáží s hudebním úvodem, potom se žáci a ostatní návštěvníci zapojili do nejrůznějších aktivit. Nechyběla čajovna, tvorba obrázků z přírodnin, poznávání všemi smysly, navlékání jeřabin, malování obrázků, luštění kvízů a různé ochutnávky.

Plavecký výcvik

Stalo se už mnohaletou tradicí, že naši třetáci a čtvrtáci jezdí na plavecký výcvik do plaveckého areálu Laguna v Třebíči. Mnozí žáci jsou zdatní plavci ještě před absolvováním výcviku, ale určitě se shodneme na tom, že se všichni v plavání zdokonalili anebo se alespoň přestali bát vody – úžasného, fascinujícího, ale i nebezpečného živlu.

Plavecká škola nám navíc ještě zprostředkovává (jako bonus) návštěvy tří informačních center v Třebíči: IC Esko-T, IC vodárenské společnosti VAS a. s. a IC obnovitelných zdrojů energie na Teplárně Sever.

Pyšelák

Výlov největšího rybníku na budišovském území proběhl ve středu 23. října. Podívat se šli žáci 7. a 9. třídy naší školy. Většina žáků viděla výlov poprvé a byl to pro ně zajímavý a poučný zážitek. Prohlédnout jsme si mohli nejen kapry, ale i amury a candáty.

Malování s barvami Země

Malování pigmenty získanými z různých druhů zemin se uskutečnilo v pátek 1. 11. v deváté třídě.

Deset devátáků se chopilo štětců a kelímků s namíchanými barvami a pustilo se do malování obrazů žloutkovou a kaseinovou temperou.

Malování s barvami Země má přispět k povědomí o důležitosti kvality půdy a její nezastupitelné roli v životě člověka. Obrazy jsou malovány barvami vyrobenými z půdy Kraje Vysočina. Díla žáků budou součástí putovní výstavy, která bude prezentována v Pelhřimově, Havlíčkově Brodě, Žďáru nad Sázavou a Třebíči. Úvodní vernisáž má určený termín 5. 12. 2013 v Jihlavě v sídle Kraje Vysočina.

Podzimní sběr papíru

V úterý 5. listopadu sbírali žáci se svými učiteli v Budišově starý papír. V okolních obcích se sběr uskutečnil už v sobotu. Podařilo se shromáždit úctyhodných 8200 kg.

Velkou zásluhu na tomto množství měla soutěž tříd, která probíhala od začátku školního roku. Vítězná třída 3. A nashromáždila 1310 kg a po právu si zasloužila sladkou odměnu v podobě marcipánového dortu a příspěvek na zajímavý výlet.

Balíček pro Kenchammu

Adopce na dálku je projekt, který nám umožňuje pomoci alespoň jednomu človíčku na světě ulehčit jeho tíživou situaci. Kenchamma Madiga je jedenáctiletá dívka z Indie a díky nám může bydlet v internátní škole a navštěvovat ji. V balíčku jsou dopisy od našich deváťáků, dárečky vhodné do školy i pro potěchu.

Rozmanitá Afrika

Žáci osmých tříd si v pátek 8. 11. vyslechli zajímavou přednášku z úst Mgr. Tatiány Aghové na téma Rozmanitá Afrika. Přednáška byla zajímavá svým obsahem, velmi pěkně zpracovaným PowerPointem, ale také slovenštinou, kterou paní magistra (pracovnice studeneckého Ústavu pro výzkum obratlovců) na žáky hovořila.

Psovodi

Vojáci z Náměště nad Oslavou předvedli našim žákům velmi pěkné ukázky výcviku služebních psů. Viděli jsme ukázky poslušnosti, hledání předmětů, zakázaných látek a zastavení nebezpečného pachatele. Závěrem psovodi odpovídali na zvědavé otázky našich žáků.

Připravujeme

5. 12. – Adventní tvoření, 6. 12. – Čertovské dopoledne, 11. 12. – Vánoční jarmark, 15. 12. – Vánoční koncert, 17. 12. – Beseda se Zejdovými o bezmotorovém létání, 12.–18. 1. – Zimní výcvikový kurz 7. tř. v Jeseníkách, Zimní výcvikový kurz pro žáky 1. stupně – termín bude upřesněn.

Těšíme se na společná setkávání během akcí, které připravujeme i pro rodiče a širší veřejnost (v našem výčtu jsou to především ty první čtyři, nutno poznamenat, že Vás rádi uvítáme kdykoliv).

Jak žijeme

Jeden současný psycholog přibližně spočítal, co dělal za 74 let svého života. Jsou to docela zajímavá čísla. 20 roků pracoval (rozuměj jakoby v celku), 20 let prospal (docela málo, ne?), 7 roků strávil s rodinou a přáteli, 7 let se učil a studoval, 5 let strávil jídlem a pitím a stejnou dobu byl nemocen, na někoho čekal, zbytečně se rozčiloval. 3 roky prochodil, 2 strávil za volantem. A zbytek jsou další potřebné aktivity, které děláme téměř všichni. Bohužel nehodnotí, zda to rozložení času je dobře, nebo špatně. V závěru ale konstatuje mnohé pravdy o životě.

Nehledejte smysl vašeho života. Je na vás, abyste mu jej dali. Chcete být šťastní? Pak pomozte lidem kolem sebe být šťastnými. Chcete být uznáváni? Pak respektujte druhé! Hledáte-li hodnoty, pak neberte věci na lehkou váhu. Světská sláva, polní tráva. A řada dalších.

Dle mnoha zjištění, i vědeckých, je asi jednou z nejhorších vlastností, či vzorců chování v lidském životě defetismus. Že nevíte, co to je? Přetlumočím do češtiny: Malodušnost, nedostatek sebedůvěry, poraženectví, pesimistické přesvědčení o zbytečnosti o něco usilovat. Nevíra v úspěch. Je to ale i pohodlné, říkat: to nejde, to nestojí za tu námahu atd. No a další je alibismus. Je to opatrnická snaha uniknout před odpovědností. Navzdory tomu se vývoj celého lidstva posunuje vpřed po krůčcích, které dělají právě lidé, kteří tyto vlastnosti nemají. I v Budišově a okolí jsme svědky toho, jak se to mění k lepšímu. Byť mnohdy za cenu ulice uzavřené nějakými výkopy nebo objížďky, výskytu lešení u domů, velkých finančních nákladů. Zkusme každý, podle vlastních schopností, zajistit ten malý posun vpřed. V okolí vašeho domu, v podniku či organizaci, ve které pracujete, ve škole či ve vašem sportovním klubu. Ve vztazích

v rodinách a ke starší generaci. Jestliže v Budišově žije přibližně 1200 lidí, musí být ten efekt někde viditelný. Kdyby každý udělal byt jen malý „krůček“, byl by to velký skok pro Budišov. A bylo by to jistě hned viditelné.

Můžeme si dát takové předsevzetí do roku 2014?

Ing. Rostislav Tesar

Pětadvacet velkých růží a černá káva aneb Někdo to možná ještě neslyšel

„Tak, tohle se mě netýká“, pomyslím si, když zase slyším v televizi o plýtvání potravinami. Nevzpomínám si, kdy jsem nějaké jídlo vyhodila, nebo aspoň nedojedla. Když na to „přišla řeč“, říkávala jsem, že jsem asi v minulém životě umřela hladem. Teď už to neříkám, protože vím, že někteří lidé věří v reinkarnaci a mohli by si myslet, že i já k nim patřím.

A vtom jsem si vzpomněla, že zrovna to jsem včera povídala známým a nebylo to poprvé. Takže to pořád říkám s dodatkem, proč už to neříkám. Se smíšenými pocity jsem si ještě uvědomila, že je toho víc, co často „dávám k lepšímu“ bez ohledu na to, jestli to posluchači opravdu za lepší, nebo aspoň snesitelné považují.

V mém věku samozřejmě nepatřím k těm, kteří hojně vymetají večírky, ale občas se přece jen ocitnu ve větší společnosti a většinou se neudržím, abych nepředvedla alespoň něco ze svého oblíbeného repertoáru. Když hostitelka pobízí ke větší konzumaci zákusků, je příležitost k prohlášení: „Jistě to znáte: – Tetičko, vemte si buchtu! - Děkuju, už sem měla dvě. – No, měla ste tři, ale vemte si ještě.“ Samozřejmě, že to většinou znají, ale obvykle se přece jen někdo zasměje. Při zjišťování, kdo bude kávu, se taky přihlásím a nezapomenu dodat, že kafe vlastně moc nemusím, ale když je to zadarmo.... Štědře si osladím a při míchání seznámím spolustolovníky s tím, jak si jeden Skot stěžoval, že si na kávě nikdy nepochutná, protože v ní má rád dvě kostky cukru, ale doma si dává jednu a na návštěvě tři.

Když se mi pak zdá, že zábava poněkud vážne, vytrasím se ještě s další „kávovou“ historkou. Pokud jsou ve společnosti hosté, o nichž vím, že už ji slyšeli, uvedu ji pak asi takto: „Eva (Honza, Alena...) to už sice znají, ale vy ostatní jste to ještě neslyšeli...“.

Bylo mně asi tak sedmnáct pryč, když jsem se poprvé odhodlala sama vstoupit jednou večer do kavárny na náměstí v Olomouci, abych tam přečkala čas do odjezdu autobusu. Naoko sebevědomě, ve skutečnosti s trochou trémy jsem si objednala kávu. Netrvalo dlouho a stál přede mnou tácek s kávou, cukrem... a se sklenicí vody. Nač ta voda je? Popíjela jsem „elegantně“ kávu a rozhlížela se nenápadně kolem. V blízkosti mě ale nikdo v podobné situaci nebyl. Nakonec jsem to vyřešila tím, že jsem vodu nalila na „lógr“ na dně hrnečku, zamíchala a opět „elegantně“ vypila. Nebyla jsem si sice jistá, jestli bylo všechno správně, ale odešla jsem s hlavou hrdě vztyčenou. Teprve později jsem se dozvěděla, jak je to s tou vodou, ale nijak mě to netrápilo. Nicméně na to s mírnou nostalgií vzpomínám i po více než padesáti letech.

Mám ještě víc osvědčených příhod, které se hodí k různým příležitostem, ale uvedu už jen dvě k poněkud ožehavému tématu – odhadu věku sebevědomých dam („spouštěčem“ může být například: Ta na ty roky nevypadá, nebo naopak: Myslela jsem, že už jí je víc atd.).

První je z mé oblíbené Gabry a Málinky. Souvislosti si už úplně nepamatuji a ani nejsou důležité. Podstatné je, že když se jednou ve společnosti ptala jedna milostpaní malé Málinky, kolik myslí, že je jí let, pošeptala jí zkušenější Gabra: „Neříkaj!“ „Já to neuhodnu, milostpaní“, odpověděla tedy Málinka. „Za čtrnáct dní mně bude už pětatřicet“, řekla paní s úsměvem. Načež Málinka upřímně vyhrkla: „Jé, já jsem myslela, že aspoň padesát!“

Někdy vyprávím jinou historku, případně pokud si myslím, že to posluchači vydrží, obě.

Jeden seladon se dvořil pohledné, ještě dost mladé ženě. Když ji ujišťoval, jak skvěle vypadá, zeptala se koketně: „A kolik byste mi hádal let?“ „Já vám teď neodpovím, milostivá, ale zítra ráno ode mne očekávejte tolik rudých růží, kolik si myslím, že je vám let.“ A s tím se rozešli. Cestou do květinářství uvažoval: Je jí tak něco přes třicet, sluší se trochu ubrat a tak to bude pětadvacet velkých rudých růží. Objednal a zaplatil předem. Ujistili ho, že ráno dostanou čerstvé zboží a objednávku hned doručí. Druhý den dopoledne šel dámu navštívit a velmi se podivil, že mu přibouchla dveře před nosem a na další zvonění a klepání nereagovala. Šel se tedy zeptat do květinářství, jestli objednané růže dodali na správnou adresu. „Růže jsme včas doručili. Byla přítom ale malá komplikace - velké růže nám tentokrát nedodali, a tak jsme místo zaplacených velkých doručili padesát malých.“

Myslím, že bych si měla dát závazek (i když se to v dnešní době už moc nenosí), že aspoň občas si některá vyprávění promítnu jen v duchu pro sebe, abych nebyla užvaněná obtížná babka – postrach společnosti. A teď si uvařím kávu, i když to tentokrát zadarmo nebude. A kostku si nedám ani jednu. Sladím krystalem.

Marie Holasová

Moje kořeny

Na fotografii pomníku mých předků z budišovské strany, na židovském hřbitově v Brně – Židenicích, jsou jména otce mého dědečka (Emila Jana) Moriz Deutsch a jeho rodičů Jeanette a Bernarda Deutsche, kteří zde mají hrob. Jedná se tedy o mého pradědečka (Dr. Moritz Deutsch) a praparodiče (J.+B. Deutsch).

Pradědeček měl známost s Antonii Janovou z Budišova, její setry byly Anastázie, provd. Kršková a Adéla, provd. Manová, z domu, kde dnes bydlí moje přítelkyně Miluna a Helena, rozené Manovy. Protože byla Antonie Janova křesťanka a on, Dr. Moriz Deutsch, žid, byl sňatek vyloučen.

Z tohoto vztahu se narodil syn, který dostal jméno Emil a po matce příjmení Jan. Jméno otce nebylo v rodném listě uvedeno, aby nebyly problémy. Bůhví, k čemu to bylo dobré...

Dr. Moriz Deutsch nechal Antonii vystavět v Budišově dům č. p. 162 (dnes v něm žije paní Eva Vašíčková, roz. Janová), kde žily zpočátku všechny sestry, které vychovávaly malého Emila. Emil byl nadaný na hudbu, a jak otec, tak i matka si přáli, aby studoval hudbu v Brně. On prý, v průběhu let, z Brna utekl zpět do Budišova a tam začal podnikat s ovocem a zeleninou.

Náhrobek na židovském hřbitově v Brně – Židenicích

Detail náhrobku – podobizna Jeanette a Bernarda Deusch

Detail náhrobku

Brno – tržnice, nalevo od vchodu do Reduty obchod prarodičů Deutsch

Dům v Budišově č. p. 162 v roce 1956

Moje babička Marie Janová

Můj dědeček Emil Jan

Tuto činnost zřejmě zdědil po dědečkovi a babičce (J. a B. Deutsch), kteří měli v Brně obchod s ovocem, zeleninou a rybami. Ze sbírek historického Brna se mi podařilo ofotit starou pohlednici, na níž je, v místech dnešního divadla Reduta, vidět obchod s cedulí J. Deutsch (též ovoce, zelenina a ryby). V těchto místech bývala tržnice, něm. Markthalle. Zjistila jsem přes matřiky, kde všude v Brně bydleli. Bylo to v okolí Zelného trhu. Dr. Moritz Deutsch (dětský lékař) bydlel se svoji družkou na dnešní Kobližné ulici. Po úmrtí Dr. Moritze Deutsche se Antonie provdala za hajného Jurenu do Křižanova. Zemřela v roce 1941 a je pohřbena v Budišově (její jméno na náhrobku chybí, jelikož byl před lety vyměněn).

Všichni zemřeli poměrně brzy. Dr. Moriz v 61, můj dědeček Emil Jan v 50 a můj otec v 59 letech.

Když jsem měla všechna data, tak jsem při své poslední návštěvě v Brně navštívila a s pomocí správce našla hrob mých předků. Po dohodě jsem nechala pomník vyčistit.

Podařilo se obnovit nápisy, kterým hrozilo, že s přibývajícím časem úplně zmizí. Moje radost z toho všeho byla znásobena tím, že se mi podařilo mezi jednotlivými jmény najít spojitost a odkrýt zlomek historie, do níž jsem v průběhu let vstoupila i já a stala se její součástí.

Míla Gailová–Janová

Komu vadily převislé muškáty?

Bylo to začátkem října, po jedné noci, ze soboty na neděli, když jsem ráno přišla před dům a uviděla tu spoušť potrháných a na zem naházených muškátů. Bylo mi z toho smutno. Květiny mohly ještě dělat výzdobu ulice několik dnů, bylo slunečno a bez

mrazíků. Bohužel je poničili nějakí vandalové, kteří šli zřejmě z hospody, posilnění alkoholem.

Kladu si otázku, z jakého důvodu to udělali, snad jen tak pro zábavu, nebo je to pro ně důkaz jakéhosi hrdinství, že dokážou něco pěkného poničit – nevím...

Ludmila Eichlerová

Podruhé a naposledy o limbě z budišovského parku

V roce 2006 jsem psal v Budišovském zpravodaji o uschlé borovici limbě (*Pinus cembra L.*) v budišovském parku. Snad jen pro připomenutí limba je strom rostoucí ve vysokých polohách Alp a Karpat a občas pro ozdobu vysazovaný i v našich parcích. V roce 2006 už byl tento exemplář suchý, ale ještě dalších 7 let nám zde svou přítomností připomínal snahu doplnit park zajímavými dřevinami. V letošním roce byl i tento suchý památník odstraněn. Zůstal po něm nízký, 65×45 cm velký, ale lehce přehlédnutelný pařez. Naskytla se tak možnost spočítat na něm letokruhy a tak zjistit, kdy asi byla, ještě jako malý stromek, v parku limba vysazena. Letokruhů jsem napočítal 110, takže rok výsadby mohl být asi kolem roku 1890. Co se dá z tohoto data vydedukovat? Budišovský zámek v té době vlastnil (od roku 1883, tedy ne příliš dlouho) Richard svob. pán Baratta-Dragono a je možné, že se rozhodl v rámci úprav panství k obrazu svému i pro novou úpravu parku, jinou než měli jeho předchůdci. Je možné, že příčinou byla i velká vichřice v únoru roku 1889, která mohla v parku napáchat škody. Bylo tedy třeba popadané stromy nahradit, kdo ví. Jedno je jisté, dnes už limba v parku není.

Karel Sutory

Z věže budišovského kostela 6

Dole Dolní Heřmanice, na obzoru Ruda, vpravo kostel

Na obzoru vlevo Ruda, vpravo vrch Bačátka

Lhotka, vlevo vysílač nad Lhotkou

Pod Kněžským kopcem okraj Rejdůvně, vpravo vysílač ke Kamenné

Vpředu Mihoukovice, uprostřed Čikov a v pozadí Jestřabí

Vpředu Mihoukovice, uprostřed ZD Čikov, v pozadí Jindřichov, vpravo vysílač k Jasenici

V pozadí Pucov a chaty u Pucova

Jinošov

Ladislav Dokulil

Proč se to tak jmenuje 2

Dnes se podíváme na názvy částí obce Budišov, základních sídelních útvarů, samot v okolí městyse a všimneme si i rybníků v katastrálním území Budišova. Vlastivědy i jiné historické prameny tyto názvy nerozebírají, takže o původu těchto jmen se můžeme dohadovat na základě dochovaných názvů v mapách. Pokud ovšem vznikne o jednotlivých názvech diskuse čtenářů, bude to jen dobře.

Takže máme k dispozici Müllerovu mapu z roku 1716, kde toho ovšem mnoho není, mapu 1. rakouského vojenského mapování, na Moravě r. 1783, mapu stabilního katastru 1835, 2. voj. mapování 1839, 3. voj. mapování 1878 a mapy bývalého pozemkového katastru podle stavu z 20. století. Dnešní názvy jsou obsaženy zejména v databázi Geonames, která je závazná pro státní mapová díla – a my ji budeme používat pro tvar současných zeměpisných jmen.

Přehled v těchto podkladech zobrazených názvů je v této tabulce:

mapa	Mihoukovice	Rejdůveň	Kundelov	Holeje
Mull 1716	-	-	-	-
1vm 1783	-	-	-	-
stabil 1835	Mihokowitz	-	U Kundelowegch	Amalien Hof
2vm 1839	Mihokowitz	-	Kundelau	Amalienhof (Holey Wald)
3vm 1878	Mihokowitz	U rejdovny	Kundelov	Holejský (Amalienhof)
bpk 20.st.	Mihokowitz	Rejdůveň	Kundelov	Holý t. Holeje
gb 2013	Mihoukovice	Rejdůveň	Kundelov	Holeje
mapa	Věterák	Spálený Dvůr	Doubrava	Brdce
Mull 1716	-	-	Mrnia	
1vm 1783		Spaleny	Häger Hauß Mernia	
stabil 1835	-	Spalena	Dobrowa (trať Daubrawa)	
2vm 1839	Windmühle	Spalena Hof	Dobrowa (Dobrowa Wald)	Brcy Wald
3vm 1878	Windmühle	M. H. Spálená	Doubrava	Na brcích
bpk 20.st.	Věterák	Spálený dvůr	Doubrava	
geon. 2013	Věterák	Spálený Dvůr	Doubrava	Brdce

Mihoukovice založil roku 1798 Joachim rytíř Stettenhofen a pojmenoval je patrně podle své manželky Františky z Mihoukovic (nebo ona získala přídomek podle osady), svobodné paní z Schoenewitzu. Založil i Klementice (o kterých bude ještě řeč) a Jáchymov, o jehož etymologii není pochyb.

Rejdůveň se asi původně jmenovala Rejdovna (3. voj. map.). Co to bylo? Přesně to nevíme, ale patrně to bude mít něco společného s ježděním na koních (něm. reiten). Český lidový tanec Rejdovák s tím asi nebude mít mnoho společného (i když, v tehdejší hospodě se možná také tančil). Ale možná tam byla nějaká jízdárna.

Kundelov má jméno, jak známo, po mlynáři Kundeliusovi a jeho rodině (stab. kat. U Kundelovech). Mlynářovo jméno není nic neslušného (něm. kunde = zákazník, kunst = umění, dovednost).

Hojeje se původně jmenovaly Amalien Hof, tj. dvůr Amáliin, ale poměrně brzy se na mapě 2. voj. mapování objevuje poblíž dvora název Holey Wald. Česko-německé názvy byly v českém Rakousku poměrně časté, takže název holého lesa asi převzal i dvůr Holejský, nebo Holý, později Holeje.

Věterák je bez problémů, dříve Windmühle. Není co dodat.

Spálený Dvůr se tak jmenuje odedávna (viz tabulku). Původ názvu bude asi v nějakém velkém požáru.

Trochu jiné je to s osadou Doubrava. Ta se původně jmenovala Mrnia – a ještě dnes zde Mrňovi žijí. Pak se samota jmenovala Dobrowa. Těžko soudit, že by tento název mohl pocházet od něčeho dobrého, spíše lze usuzovat na dubové lesy (Dobrowa Wald). No, nějaké duby tam ještě zbyly.

Návrsí Brdce, lidově Brdca či Brca (3. voj. map. Na brcích) může mít pojmenování podle slovanského slova brdo, což značí „zalesněný nevysoký kopec“ (2. voj. map. Brcy Wald). Já vím, spisovně „Brdce“ nikdo nepoužívá, ale pokud to přijmeme, mohli bychom v Budišově užívat rým na slovo *srdce*, na které jinak moc rýmů nenajdeme (znám jeden, ale ten se nedá publikovat). Zároveň můžeme dostat i rým na slovo *slunce*, na které také mnoho rýmů není:

*Ranní když slunce
posvítí na Brdce,
i každý kůň se
chytí hned za srdce...*

– pardon.

No, a nakonec rybníky. Jejich názvy můžeme rozdělit do čtyř skupin:

V první skupině jsou ty, o jejichž původu není pochyb: Kundelovský, Nový, Pyšelák, Pyšeláček, Rybníčky (jsou dva, i když spojené).

Do druhé skupiny lze zařadit názvy, které by mohly být sporné, ale dá se předpokládat, z čeho vznikly: okolí Hastrmáňku skutečně navozuje pohádkový dojem lesa, kde se jen jen ukázat nějaký vodník, Kanál se nachází na konci kanalizace vedoucí kdysi ze

zámku, pokud jde o Pivovárek, snad byl i u budišovského zámku nějaký malý pivovar, a v okolí Skalky je šutrů habaděj.

Ve třetí skupině asi názvy sporné jsou: Jeřábek (podle stromů jeřábu nebo dle ptáků?), Kuchyňka (byla zde nějaká kuchyň?), Motouz (kdo ví?), Slaňáček (že by tam bývala slaná voda?).

Čtvrtá skupina obsahuje horní rybník v parku a ten pod vodojemem V jalovčí, zbytek rybníčku pod družstvem v lokalitě Na květuňkách, umělé jezírko u sfing v parku a další jezírko u lesa Lipák za Pyšelákem. Ty žádné oficiální jméno zatím nemají a je patrně na zastupitelích něco zjistit nebo vymyslet, aby nějaké názvy tyto vodní plochy získaly.

Pomístní názvy (polní trati) byly předmětem schvalování úřadem městyse při digitalizaci katastru a jsou zobrazeny v nových státních mapách i ve zmíněné databázi Geonames. Původ těchto názvů je vhodné pro zachování duševního zdraví raději nezkoumat.

Případná diskuse o původu názvů na katastru městyse Budišova bude vítána.

Mapy Českého úřadu zeměměřického a katastrálního jsou na

<http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec>

Ladislav Dokulil

Pohádka mé babičky

Při mé poslední návštěvě zámku jsem si vzpomněla na vyprávění mé babičky, a tak mě napadlo se o ně podělit se čtenáři Budišovského zpravodaje. Tak pozor, začínáme.

„Viš Jarmilko, dež sem bela malá, tak mně maminka vekládala taková příhodo. Prě její strěček se sódil s budišovskym baronem vo titul a panství. Maminka moji maminky bela Bernatova z Nárámče a její stréc běl za prác v Rakósku. Ten stréc se vepracováł tak, že zbohatl a pak mu patřile tři činžáke ve Vidni. Protože už nemosěl pracovat, tak se zabéval historijó rodo. Naščevoval všelijaky archive i na faře běl a spisoval všeco, co tam belo vo tem jeho rodo a vo něm. Vepátral, že be mohl bét spřízněné s budišovským barónem. Tak prě napsál barónovi do Budišova, co vepátral. Barón mo vodepsál, že to není pravda a meslél, že je to veřizeny. Ale stréc se nedál. Podál o sódo žalobo na baróna. Potom běl ve Vidni sódo a ti vod toho sódo přešli na to, že prě v ňáký knize narozeni běl vetrhnuté list, kde mnělo bét všeco napsany. Sódo trvale moc dlóho a stále hodně peněž. Nakonec všeco dopadlo tak, že belo maminčinýmu strěcovi přiznany užívání titulu barón, ale jenom jemo. Dědičné titul zustál budišovskymu barónovi. Ten stréc kvuli tém sódom přišel vo všeco tři baráke a nakonec bydlél v malym přizemnim bytě ve svým bévalym baráko. Dež sem slóžila ve Vidni, tak sem se za něm bela podívat a von mněl na dveřich mosazné ščitek tak dvacet na dvacet a na něm belo napsany Baron Bernat. Zvonila sem, ale nebél doma, tak sama nevím, esli je to pravda, nebo né.“

Také nevím, co je na tom pravdy a co byla fantazie mé babičky, ale pro mě je to milá vzpomínka, která se na zámku objevila. Proto jsem se rozhodla s vámi o ni podělit nářečím, kterým babička mluvila.

Jarmila Ujčíková

Hasiči z Kamenné existují letos 77 let

Jak to vlastně začalo – V Třebíči byl založen první český sbor hasičů Titem Krškou už v roce 1869. Uplynulo 16 let, hasičský sbor založili v Tasově a pět let po nich v roce 1890 také v Budišově. Například ve Studnicích mají sbor už od roku 1926.

Také zastupitelstvo obce Kamenná se na svém zasedání 7. března 1930 usneslo zřídit v obci hasičský sbor, nesoucí jméno prezidentovo (T. G. Masaryka).

Až po šesti letech čas nazrál a v úterý 4. února 1936 v 7:00 hodin večer se v Kamenné konala ustavující schůze Sboru dobrovolných hasičů.

Účastnilo se 41 občanů:

Rouš Josef čp.1; Mottl Josef čp.1; Vrba Antonín čp.2; Nováček Jindřich čp.3; Hort Vincenc čp.4; Mrňa František čp.7; Vařílek Josef čp.8; Vařílek Jiljí čp.8; Dobrovolný Vojtěch čp.11; Zedníček Jindřich čp.12; Komárek Josef čp.14; Rouš Stanislav čp.16; Kundela Vojtěch čp.19; Vošmera Antonín čp.19; Buršík Miroslav čp.21; Sapík František čp.22; Dvořák Jaroslav čp.25; Široký Jan čp.28; Halačka Jindřich čp.29; Halačka Josef čp.29; Novotný František čp.30; Kratochvíl Jan čp.31; Doležal Alois čp.34; Rybníček Antonín čp.35; Marek Jan čp.37; Šoukal Gotthard čp.39; Kratochvíl Stanislav čp.40; Procházka František čp.41; Krejčí Metoděj čp.43; Čaloud Jaroslav čp.45; Adam Oldřich čp.47; Kundela František st.čp.50; Kundela František čp.50; Kundela Hubert čp.50; Valášek Martin čp.51; Šuler Melychar čp.52; Kundela Stanislav čp.55; Nováček Jan čp.59; Mrňa Richard čp.61; Šuler Josef čp.63 a Šuler František čp.63

Následně 11. března 1936 byli pozváni funkcionáři hasičské župy z Třebíče pan Dr. Žák a pan Č. Lavický a sbor byl založen. Přihlásilo se 28 členů.

V sobotu 23. ledna byl uspořádán první hasičský ples v Kamenné. Vstupné bylo 4 Kč. Vybráno 544 Kč. Hudba byla z Velkého Meziříčí (pan Koza): 2 houslisté, 1 bubeník, 1 harmonikář za 190 Kč. První ples se hasičskému sboru vydařil. Účast byla velmi pěkná. Od té doby se hasiči aktivně účastní kulturního dění v obci.

Na jaře roku 1937 bylo rozhodnuto koupit motorovou stříkačku. Stroje zde předvedly firmy: Sigmund z Lutína u Olomouce, J. Vystrčil z Telče a J. Stratílek z Vysokého Mýta. Mezi členy sboru nebyl jednotný názor na věc. Někteří členové chtěli koupit stroj přenosný s dvoutaktním motorem asi za 14 000 Kč, jiní zase stroj pojízdný s motorem čtyřtákním. Nakonec rozhodla praktická zkouška, kdy stroje čerpaly vodu z řeky u Vanče a tlačily ji do straně směrem k naší obci. Jednoznačně vyhrála firma Stratílek z Vysokého Mýta a tím bylo prakticky rozhodnuto. Snad se tím inspirovali i hasiči v Tasově, kteří loni koupený stroj od firmy Chotěbor vyměnili v červnu za Stratílka (3 500 Kč museli doplatit). Konečný verdikt padl na členské schůzi, která se konala dne 25. července 1937 za přítomnosti 25 členů. Tam bylo odhlasováno 25 hlasy, aby byla stříkačka koupena od fy Stratílek z Vysokého Mýta.

Zástupce firmy byl pozván k jednání dne 1. srpna a téhož dne byla podepsána kupní smlouva. Koupena motorová stříkačka dvoukolá na pneumatikách s čtyřválcovým, čtyřtákním motorem za 25 000 Kč. Dále bylo koupeno 300 metrů hadic konopných za 7850 Kč, dvoukolý naviják na hadice a úplná výstroj pro 12 mužů celkem za 4000 Kč. Celkem byla uzavřena koupě za 36 850 Kč.

První hasičské peníze přišly od Budišovského potravního spolku Včela. Když se spolek dlouho před světovou válkou rozešel, byl jeho majetek rozdán okolním obcím pro školy. V Kamenné dostala škola několik set korun a pro budoucí hasičský sbor dostala obec 200 Kč. To byl základ, pak obec přidávala. V roce 1931 darovali všichni majitelé pozemků ve zdejším katastru (až na dva) honebné hasičskému sboru (na 6 let) a tak bylo nastřádáno na vkladní knížce u Spořitelního a záloženského spolku v Pyšelu (v Reifaisence) celkem Kč 23 000 Kč. Také roku 1937 všichni (!) na dalších 6 let honebné hasičskému sboru darovali. Tak může sbor splácet dlužnou částku. Honebné činilo ročně dosud 1471 Kč. Dluh Sboru činil roku 1937 asi 10 000 Kč.

Motorová stříkačka byla dodána firmou vyplaceně na nádraží do Budišova dne 15. září 1937. Dne 28. září přijel montér firmy a stříkačku formálně předal. Téhož dne bylo první cvičení, při němž byl zbrojář a někteří členové sboru zaučeni v obsluze stroje. Téhož dne byla motorová stříkačka přezkoušena zkušebním komisařem panem J. Novotným z Moravských Budějovic, kterého vyslala zemská jednota hasičská z Brna. Cvičení v obsluze stroje byla na podzim pořádána ještě několikrát.

Stříkačka byla koupena a ihned nastal problém kam s ní. Bylo uvažováno, zda se postaví skladiště trvalé, či jen prozatímní. Výsledný verdikt byl tento: postaví se skladiště prozatímní a až Sbor zaplatí stříkačku, postaví zbrojnici novou s místností, kde by se mohly konat schůze a snad hrát i divadla. Jako nejvhodnější místo pro postavení skladiště zdálo se obecní místo vedle školního dřevníku. Tam se započalo se stavbou dne 23. srpna a dokončena byla dne 17. září 1937. Občané darovali veškeré potřebné povozy, kámen, písek, sekané dřevo na vazbu a 12 m² prken zdarma. Členové sboru zaplatili místo pracovní povinnosti každý 16 Kč, celkem 396 Kč. Bylo na ni třeba 2 q vápna, 375 cihel dutých a 120 obyčejných. Zastavěná plocha měří 14 m².

Funkcionáři sboru v té době byli:

Josef Rouš st. čp.1, starosta sboru; František Kundela čp.50, náčelník; Miroslav Buršík čp.21, jednatel

Vincenc Hort čp.4, pokladník; Jaroslav Čaloud čp.45, vzdělavatel; František Sapík čp.22, zbrojář

František Dvořák čp.62, místonáčelník; Josef Prokeš čp.18, místostarosta; Stanislav Kratochvil čp.40, samaritní četař; František Nováček čp.26, zástupce zbrojáře; Stanislav Rouš čp.16, člen výboru a Jindřich Zedníček čp.12, člen výboru

Dne 4. listopadu 1937 bylo uspořádáno noční hasičské cvičení. O pohotovosti hasičů svědčí i to, že za 10 minut po poplachu byla stříkačka už na místě asi 300 m od hasičské zbrojnice v plné činnosti. První ostrý výjezd se konal 27. července 1938. V Budišově při bouři zapálil blesk. Naši hasiči poprvé vyjeli v plné zbroji s novou stříkačkou k ohni. Jeli celou cestu v prudkém lijáku a bouři. K ohni však nedojeli, protože požár byl deštěm uhašen, takže se od zámku vrátili.

Změny ve vedení hasičského sboru nastaly 3. ledna 1939, kdy se konala valná hromada.

František Kundela ml. čp.50, starosta sboru; Miroslav Buršík čp.21, místostarosta; Josef Prokeš čp.18, jednatel; Vincenc Hort čp.4, pokladník; Jindřich Zedníček čp.12, náčelník; Jaroslav Dvořák čp.25, místonáčelník; Jaroslav Čaloud čp.45, vzdělavatel;

Stanislav Kratochvil čp.40, samaritní četař; František Sapík čp.22, zbrojář; Stanislav Rouš čp.16, člen výboru; Oldřich Adam čp.47, člen výboru; Vojtěch Dobrovolný čp.11, trubač; Antonín Vošmera čp.19, revizor účtů a Hubert Kundela čp.50, revizor účtů.

Činných členů je stále 25

starší hasiči v roce 1952: Zedníček Jindřich čp.12, Rouš Stanislav čp.16, Dvořák Jaroslav čp.25, Nováček František čp.26, Dobrovolný Vojtěch čp.11, Prokeš Josef čp.18, Sapík František čp.22, Vošmera Antonín čp.19, Kundela František čp.50.

V průběhu času – Během let měli hasiči rozmanitou činnost od společenských akcí přes hašení mnoha požárů až po zalévání obecního sadu. Jejich spolek byl přejmenován ze Sboru dobrovolných hasičů na Svaz požární ochrany. Tento název byl používán téměř 40 let, pak se vše vrátilo zpět.

Dne 23. ledna 1954 na příkaz ONV Požární ochrany byla motorová stříkačka odeslána do Tábora k opravě mrazem poškozeného čerpadla. Oprava si vyžádala větší částky peněz, kolem 8000 Kč, což uhradil ONV.

Do Požární ochrany bylo v roce 1964 zvoleno nové vedení:

Miroslav Prokeš čp.18, náčelník; Vlastimil Vošmera čp.19, zástupce; Jan Hort čp.14, předseda; Josef Novotný čp.30, jednatel; Milan Šoukal čp.39, strojmistr; Stanislav Rouš čp.16, organizační referent; Ladislav Dobrovolný čp.11, kulturní referent; Josef Kundela čp.48, pokladník a revizoři: Jaroslav Dvořák čp.25; Jiří Prokeš čp.60 a Josef Šuler čp.63

Nová požární zbrojnice se stavěla v roce 1971 vedle MNV. Když se pořídilo auto, bylo třeba vybourat příčku, aby se tam vešlo. Jednalo se o starší skříňový Robur, zakoupený od JZD Moravský Krumlov v okrese Znojmo v roce 1977. Naši hasiči se

samozřejmě účastnili i soutěži v požárním sportu, na jejich výsledcích však bylo znát, že „Stratílek“ je technika především k požáru a na soutěže se moc nehodí. I přesto se naši borci nevzdávali a s větším či menším úspěchem se pravidelně soutěží účastnili.

V roce 1984 byla pořízena nová stříkačka PPS 12, tím začala v Kamenné nová éra v požárním sportu.

rok 1985 – nahoře: Dvořák Jaroslav čp.25, Suchý Josef čp.71, Milan Procházka čp.12, Marek Jiří čp.36, Novotný Lubomír čp.22, Kazda Lubomír čp.58, Suchý Martin čp.71, Nováček Milan čp.27, Nováček Jaromír čp.59, Rouš Josef čp.1

dole: Dupal František čp.52, Mrňa Jiří čp.61, Rouš Jaroslav čp.16, Nováček Zdeněk čp.35, Hort Petr čp.14, Vošmera František čp.43, Šuler Josef čp.63, Hort Jaromír čp.4, Zdeněk Vošmera čp.43, Baránek Vilém čp.49

Na vzestupu – Bylo to několik okolností, které způsobily chuť hasičů bojovat na soutěžích. Jednoznačně to byla nová PPS 12. Dále se do naší obce před nedávnem přiřazenil Luboš Novotný, posléze trenér a funkcionář. Začal nábor mladých a příprava na první okrskovou soutěž s novou mašinou. Nic se nenechávalo náhodě a cvičilo se naplno, dokonce jsme si sehnali poradce. Soutěž v Náramči se konala na hřišti, náš úspěch však zhatil zaseknutý závit na savicích. Proto jsme si jeli spravit chuť do Tasova na okrsek, ovšem mimo soutěž (tam už to bylo lepší).

Následující rok 1985 v Hodově jsme už byli na špici a samozřejmě postoupili do oblastního kola. Příští okrsek se odehrával v Kamenné na koupališti s útokem nad koupalištěm 18. května 1986. Bylo to v Kamenné poprvé, a poprvé se zde zapisovaly

dosažené časy ihned po splnění disciplíny na velkou výsledkovou tabuli. Smutnou událostí roku bylo vyřazení Robura ze silničního provozu.

18. 5. 1986 v Kamenné - předávání cen
Pavel Nováček, Nárameč, Ladislav Eichler, Budišov, Antonín Voborný, Rohy,
Jiří Mrňa, Kamenná

Složení výboru v roce 1987:

Jiří Mrňa čp.61, předseda; Jaromír Hort čp.4, místopředseda; Milan Procházka čp.12, referent PVP; František Vošmera čp.43, referent prevence; Luboš Novotný čp.22, velitel; Jan Nováček čp.68, jednatel; Leoš Kundela, hospodář; JUDr.Milan Nováček, organizační referent; Ladislav Dobrovolný, mat. technický referent; Jaromír Nováček čp.59, referent CO; Milan Procházka čp.12, referent mládeže; JUDr.Zdeněk Nováček čp.35, kronikář; Josef Rouš čp.1, strojník; Stanislav Rouš čp.16 ,strojník a revizoři: Rouš Stanislav čp.16; Baránek Vilém čp.49 a Karel Chytka čp.19.

V roce 1987 pořízena starší skříňová Avie, u které však nastal problém s výškou vozidla a nízkým stropem garáže. Proto se činnost zaměřila na přebudování zbrojnice. Pro stálý přísun brigádníků se utvořily dvojice, vždy jeden člen výboru hasičů a jeden člen občanského výboru. Tyto dvojice se střídaly ve shánění brigádníků podle potřeb stavby a přísunu materiálu. Celkem bylo odpracováno asi 1100 brigádnických hodin. Zároveň se Avie přestavěla na speciální vozidlo.

V té době jsme obsazovali soutěže: okrskovou, oblastní i okresní; pak i některé pohárové, hlavně v Krokočíně, kam se sjíždělo na sedm desítek družstev hasičů

z Moravy, Čech i Slovenska. Posléze se na některých pohárových soutěžích dalo vyhrát živé sele. Tomu jsme byli nejbliže ve Stanovištích, kde jsme se dostali do užšího výběru. Soupeři: Trnava (spadl jim koš), Čechtín (nedokončili), Tasov (krátké hadice) a Sokolí (porazilo nás o několik desetin vteřiny). Neznámý občan ze Sokolí prý prohlásil: „My jak blbci jezdíme po soutěžích a nic, mladí si jednou vyjedou na vejlet a dovezou sele.“ Postupně jsme byli vystřídáni mladšími borci a nikdo z nás netušil, že naše chvíle ještě přijde a po dvaceti letech provedeme jako veteráni nejlepší útok na okrskové soutěži v Nářamči s tou vysněnou cenou živé sele.

Výjezd hodný Mr. Beana – Zajímavý výjezd našich hasičů se konal na jaře 1990. Na tasovské straně řeky hořela nad ránem chata. Fajrující dřevostavbu nemělo cenu hasit, stačilo pohlídat okolní les.

Přesto, že tasovští už tam byli a profici byli na cestě, houkala siréna i v Kamenné. Po odjezdu autobusu v 6:50 to byl kritický čas – většina hasičů byla mimo obec. I tak se dostavil jeden z aktivních hasičů, nastartoval Avii, popojel, a tím jeho hrdinství skončilo. Od teď začal velet samozvaný velitel, místní důchodce. Velet: „Jeď, jeď! Proč zastavuješ? Jeď!“ Nenechal si nic vymluvit a velet odjet na koupaliště. Tam, protože neměli klíče, vyrazili dveře a naložili soutěžní stroj PPS 12 s hltm benzínu, přitom zmuchlali sušící se cvičební hadice do jednoho balíku. Vše nacpali do Avie a hnali se k požáru. Pod strání, kde dohořívala chata, ještě s těžkou stříkačkou v rukách chvíli pobíhali pod pevným velením po mezi nad řekou, než zjistili, že tam nejsou potřeba. Zauzlované cvičební hadice dalo následně hodně úsilí rozplést a vypáčené dveře holt někdo opravil.

V obci bylo velké pohoršení z toho, v jakém stavu je hasičská technika. Nemělo cenu se hájit, všem bylo vše jasné! Když se však toto téma vytáhlo téměř po roce na výroční valné hromadě, museli se ti aktivní ohradit. Byla z toho velká hádka, při níž se zjistilo, že většina hasičů v obci vůbec neví, která zásahová technika se kde nachází, a léta ve zbrojnici nebyli.

Ptali jsme se řidiče, proč ostatní nesrovnal, a ten odpověděl: „Řvali na mě jeď jeď, a kdybych je neposlechl, tak by mě snad i bili.“ A tak si zásahová technika spokojeně hověla připravená s plnou nádrží v plně vybaveném přívěsu a mimo několika ostrých či cvičných zásahů si tam hověl dodnes.

Postupové soutěže – Muži, posléze ženy i děti se každý rok účastní okrskové soutěže s dobrými výsledky a v letech 1991, 1993, 1997, 2004, 2010 tuto soutěž pořádali.

Na okresní postupové soutěži byli muži v roce 1990 devátí, 1992 šestí, 1995 jedenáctí, 1998 sedmí, 1999 šestí, 2000 pátí a šestí (dvě družstva), 2003 osmí, 2005 čtvrtí, 2006 šestí, 2007 čtvrtí a šestí, 2008 třetí, 2009 třetí a osmí, 2011 sedmí, 2012 druzí, 2013 druzí. Ženy se na okrese předvedly roku 2008 čtvrté, 2009 sedmé, 2012 třetí, 2013 třetí.

Na krajském kole byli muži poprvé v roce 2012 v Havlíčkově Brodě, kde získali slušné sedmé místo. To letos už vybojovali místo druhé.

Dva nejlepší Michal Rouš a Jakub Procházka doplňovali v roce 2011 tým Příštpa na reprezentaci kraje Vysočina při republikové soutěži v Ostravě.

Ženy – 25. srpna 2007 se poprvé představily veřejnosti na Kojatské babě naše hasičky. Hned v příštím roce postoupily do okresního kola a od roku následujícího soutěží v třebíčské lize.

25. 8. 2007 v Kojatíně

nahoře: Eva Roušová, Eliška Macháčková, Lenka Jeřábková, Marie Mikynová
dole: Ivana Procházková, Jana Roušová, Petra Rutarová

Perlička – Na okrskovou soutěž 24. května 2009 se z Kamenné vypravilo rekordní množství soutěžících. V přistaveném autobusu jich odjelo 42, fanoušci jeli auty. Bylo to dvojitý družstvo mužů do 35 let, dvojice ženy a dále děti a muži nad 35 let. Získali tři první, jedno druhé, jedno čtvrté a jedno šesté místo, k tomu dvě selata.

nahoře: Milan Procházka, Jindřich Zedníček, Marie Mikynová, Eliška Macháčková, Petra Marková, Michal Rouš, Lenka Jeřábková, Veronika Dvořáková, Luboš Novotný, Martina Novotná, Markéta Kameníková, Luboš Novotný, Pavla Roušová, Tomáš Nováček, Oldřich Adam, Jiří Marek, Tomáš Nováček, Zdeněk Nováček, Natálie Roušová, Stanislav Rouš, Ondřej Rouš, Jiří Navrátil, Jakub Procházka Jiří Marek, Josef Rouš
dole: Aleš Adam, Eva Roušová, Jana Roušová, Ivana Procházková, Lenka Procházková, Lucie Řehořková, Jaroslav Kameník, Sabina Adamová, Iveta Mrňová, John Ritter, Jana Dvořáková, Tomáš Marek, Jan Kameník

Stratílek – Více než po dvaceti letech se našli odvážlivci a pustili se do opravy staré stříkačky, legendárního "Stratílka". Jejich dílo bylo korunováno úspěchem a během roku 2008 Josef Suchý a Pavel Nováček předvedli stříkačku v plné kráse.

Mládež – První mládežnické družstvo soutěžilo už v roce 1985 pod vedením Luboše Novotného. Už po roce se družstvo rozpadlo - většina přešla do dospělých a noví mladí nebyli. S tímto se mládežnické kolektivy potýkají dodnes, střídavě oblačno. V posledních letech se podařilo dát dohromady skupinu dětí. V obci je dětí celkově málo a tak mají hendikep - velký věkový rozdíl. Jejich trenérem byl Luboš Novotný ml. a dnes Ing. Tomáš Nováček.

Ocenění – 8. listopadu 2012 byla slavnostně vyhodnocena soutěž Dobrovolní hasiči roku 2012. V brněnském hotelu Voroněž předávala společnost RWE ceny vítězům v kategoriích akce a zásahy. Naši hasiči vyhráli první cenu 50 000 Kč s akcí Sousedské posezení, které se koná vždy v pátek před poutí.

Trenéři – Za posledních třicet let se jich pár vystříдалo: Luboš Novotný st., JUDr. Jindřich Zedníček ml., Luboš Novotný ml., Oldřich Adam ml., Ing. Tomáš Nováček.

Třebíčská liga – V třebíčské lize začali kamenští soutěžít v roce 2009, kdy byli muži 24. a ženy 8., 2010 muži 23. a ženy 12., 2011 muži tak jako ženy 7., 2012 muži 5. a ženy 4. V roce 2013 jsou průběžně k 21. červenci muži třetí a ženy první.

Současné složení výboru:

Lubomír Novotný čp.22, starosta; Josef Rouš čp.1, náměstek starosty; Ing. Tomáš Nováček čp.59, velitel; Oldřich Adam čp.32, zástupce velitele; Bc. Zdeněk Nováček čp.35, jednatel; Bc. Lukáš Marek Klem.čp.17, hospodář; Mgr. Lenka Jeřábková čp.13, referentka žen a vedoucí mládeže a Michal Rouš čp.74, strojník.

Poslední zprávy – A jak si naši hasiči vedou k 21. červenci 2013? Spolupořádají Obecní ples, pořádají Ostatky, Duatlon, Sousedské posezení, pravidelně pořádají soutěž pro ženy Kamenský výstřik, poprvé pořádali kolo Třebíčské ligy, muži jsou v lize průběžně třetí a ženy průběžně první, na okresní postupové soutěži v Petrovicích se muži umístili na druhém postupovém místě za Příštem a ženy na třetím za Petrovicemi a Častohosticemi, v krajském kole muži vybojovali krásné druhé místo, opět za Příštem.

červenec 2013, Josef Rouš

Vysvětlivky:

<i>MNV</i>	-	<i>Místní národní výbor</i>
<i>ONV</i>	-	<i>Okresní národní výbor</i>
<i>JZD</i>	-	<i>Jednotné zemědělské družstvo</i>

Použité materiály:

stránky – <http://www.sdhkamenna.eu/>

– <http://www.studnice-tr.cz/>

kronika obce Kamenná

soukromý archív

brožura – Devadesát let požárního sboru v Tasově

Budišovský zpravodaj 4/2012

Další fotky:

Den otevřených dveří

20. 5. 2001 v Kamenné

nahore: Jiří Mrňa, Milan Procházka, Jindřich Zedníček, Aleš Adam, Jiří Marek, Jaroslav Rouš, Stanislav Rouš

dole: Petr Nováček, Petr Navrátil, Zdeněk Nováček, Milan Procházka, Martin Novotný, Ivana Procházková, Jiří Hladký, Jakub Procházka, Luboš Novotný, Michal Rouš, Jaroslav Mikyna, Zdeněk Vošmera, Jiří Novotný, Lukáš Marek, Přemek Hort

20. 7. 2013 Krajské kolo ve Velkém Meziříčí

v červených dresech (ostatní Petrovice) nahore: Lukáš Marek, Tomáš Nováček
 uprostřed: Radek Nechvátal, Oldřich Adam, Jaroslav Kameník, Michal Rouš
 dole: Jiří Navrátil, Jakub Procházka, Ondřej Rouš, Petr Pavlík

Okrsková soutěž 24. května 2009

Anna Duranová, Jaroslav Kameník, Jana Dvořáková, Iveta Mrňová, Aneta Adamová, Wiliem Ritter, Jan Kameník

Boňov – křížový kámen

Při přípravě naší první knihy „Památné kameny a pověsti na Třebíčsku“ jsme pročetli vše, kde jsme tušili, že by se mohlo psát o památných kamenech. Zajímavou zprávu jsem našel v Horáckých novinách z 31. 3. 1998, kde Petr Chňoupek popisoval památku Boňova. Kromě jiného zde byla černobílá fotka kamene a vedle snímku text: *Smírčí kámen – leží u silnice do Jaroměřic. Jeho výška je asi 80 cm, kámen je povalen. V horní části je vytesán kříž, spodní část je neotesaná a poškozená.* Petra jsem přemluvil a ten mi věnoval kvalitní barevnou fotografii tohoto kamene. To bylo v létě roku 2008. Bohužel kámen s křížem se na místě, kde ho Petr vyfotil, už nenacházel.

S výstřížkem z novin a fotografií jsem oslovil mnoho lidí. Jediná paní Ourodová, boňovská kronikářka, o kamenu věděla. Při jedné z mých návštěv vyprávěla: *Já si pamatuju, že tam u lip a křížku byl povalený kámen a na něm byl vytesaný kříž. Rukama naznačila, jak kříž vypadal. Naši staří, no, rodiče manžela říkali, že se tam stalo nějaké neštěstí, snad býk zabil sedláka. Ale ten kámen za jejich života u cesty nebyl. Snad překážel na poli a tak ho dal někdo k silnici ke křížku. Uvažovali jsme, že kámen postavíme, ale báli jsme se s kamenem manipulovat. Měli jsme před ním pokornou bázeň, aby se nic zlého nestalo. No, a když se kámen ztratil, tak nás to moc mrzelo, že jsme s ním nic neudělali.*

Čas běžel, ale naděje, že se kámen najde, žila. V roce 2012, to už byl pozdní podzim, byl bratr Vláďa u doktora. Když vycházel z ordinace, oslovil ho jeden pán s tím, že ví, že se pan Nožička zajímá o památné kameny a že by mu něco sdělil. Bratr mu vysvětlil, že se o kameny zajímám já, a převzal od něj kontaktní adresu, kterou mi pak předal. A čas zase letěl. Setkali jsme se až na třetí pokus. Bylo to koncem léta 2013. Vyšli jsme mimo jeho obydlí a velkou zahradu, rukou ukázal k řece, kde stálo pár stromků, a řekl: *Pojďte se podívat, leží támhle pod tou lípou, je to ten boňovský. Měl jsem obavy, aby ho někdo neukradl, tak jsem ho převezl sem. Leží tady už 12 let, možná déle. To mě spadl kámen ze srdce, že se o křížový kámen postaráte.* Když jsem kámen uviděl, jen jsem vydechl: *To je zázrak, hned jak přijedu domů, tak si dám velkého panáka slivovice.* Odpověděl: *To nemusíte jet až domů, můžeme si ho dát hned.* Druhý den jsem zajel na kole do Boňova sdělit paní Ourodové tuto šťastnou zprávu. *No to jste mně udělal radost s tím nalezeným kamenem. To je jako když se najde ztracené dítě.*

Křížový kámen jsme s kamarády usadili 20. 11. 2013 na místě, kde se nacházel naposled. To je při pravé straně silnice Jaroměřice nad Rokytou – Boňov, asi 400 m před obcí u dvou staletých lip a klasického křížku. Kámen může pocházet z 16.–17. století. Málokdo si uvědomí, že zde už stál někde v polích a tehdejší obyvatelé Jaroměřic ještě neměli tušení, jak bude vypadat zdejší zámek a kostel svaté Markéty, nynější chlouby města. Památný kámen je nádherný, přijďte se podívat.

Zve Vás

Emanuel Nožička, foto Ivana Nejedlá

Hrbáč v parku

*Hrbáč v parku,
osamělý pán
zaklíněný mezi stromy a vodou
od chvíle, kdy otevřou se brány,
nechť stromy a vody vejdou,
až k chvíli zvonu za soumraku.*

*Chléb z novin uzobával,
pil vodu z hrnku na řetízku,
jímž děti nabíraly písek z cest,
u kašny, kde jsem si pouštěl loďku,
v psí boudě v noci spával,
jeho však nikdo nepřivázal na řetěz.*

*Přicházel časně jako ptáci,
usedal jako voda,
hej, pane, vytampane, volávali
na něho kluci z města, záškoláci,
a když je slyšel zblízka,
byli v dáli.*

*Za jezírkem a u umělé skály
smáli se, když vytřepával noviny,
posměšně nahrbení utíkali
řvoucím zvěřincem ve vrbových hájích
a před hlídačem s holí,
na kterou listí nabodával, uhýbali.*

*Ten starý spáč z psí boudy,
sám mezi chůvami a labutěmi,
zatímco klukům ve vrbičkách vzpláli
v očích tygři a s řevem vyskákali
tam na kameny skály
a hájky modraly se námořníky.*

*Od rána až do chvíle zvonu
ze svých zkroucených kostí
tvořil ženu, postavu bez vady,
vzpřímenou jako mladý jilm,
až zapadnou řetězy a zámky zahrady,
aby s ním, vznosná, zůstávala
po celou noc v tom nestvořeném parku,
kde ploty, zídky, křoviny,
jezírko, stromy, tráva, ptáci
a kluci divoucí a nevinní
jako ostružiny provázejí
hrbáče do psí boudy za soumraku.*

Dylan Thomas

SPORT

Nadkolejáci versus Podkolejáci – rok 2013

Na sv. Václava se začalo kolem půl druhé trousit větší množství lidí kolem chovatelského areálu směrem k tréninkovému fotbalovému hřišti. Znalí již věděli, že to jsou aktéři a diváci tradičního fotbalového utkání Nadkolejáků a Podkolejáků.

Před úvodním hvizdem všichni minutou ticha vzpomněli Milana Holubáře a Leoše Karase (první z nich byl hráč a druhý neúnavný organizátor) a poté se obě mužstva pustila do urputného boje. Osu obou týmů tvořili především bývalí aktivní hráči, které svojí snahou úspěšně doplňovali naprostí amatéři a vidět byly i mladé nastupující tváře.

Důležitější než konečný výsledek bylo setkání kamarádů po roce, což byl jeden z hlavních cílů zakladatele Leoše Karase, a o tom, že to byl dobrý nápad, svědčil nebývalý zájem diváků a samotných aktérů.

Karel Pavlíček

Sportovní okénko

V úterý 26. 11. 2013 jsem na pozvání navštívila městys Budišov u Třebíče a měla jsem možnost zavítat do místní tělocvičny, kde právě probíhal trénink korejského bojového umění Taekwon-do, pod vedením mezinárodního instruktora pana Tomáše Kuby, který je držitelem IV. danu.

Tomáš Kuba umí trénink podat velmi zajímavou formou. Po prvotním celkovém protažení se cvičily technické sestavy, nácvik řízeného boje, procvičovala se sebeobrana a také různé techniky nohou a rukou. Tohoto tréninku jsem se také zúčastnila.

Nejvyšším technickým stupněm se zde pyšní čtrnáctiletý cvičenec, Tomáš Molnár, který se Taekwon-du věnuje pouze necelý rok a již je držitelem 4. kupu, tzn. modrý pásek.

Tomáš vlevo

Tomáš Molnár závodil v Nymburku na mistrovství České republiky, kde získal 2. místo ve sportovním boji a v Ostravě STM (středisko talentované mládeže) si vybojoval ocenění nejvyšší, zlatou medaili.

Marcela Šťastná

Betlém

Alois Bačák, foto Stanislav Bačák

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

září	49,2 mm
říjen	32,1 mm
listopad	14,2 mm

Oprava v minulém čísle

U popisky k fotografii oslavanské korouhve na straně 73 má být (BZ 3/2012) místo (BZ 3/2013).

OBSAH

<i>Vánoční koleda Budišovská</i>	1
ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	5
Usnesení č. 20 z jednání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 11. 9. 2013	5
INFORMACE Z MĚSTYSE	6
Zimní údržba v Budišově...	6
Pyšelák	7
ZPRÁVY	8
Ještě k akci v budišovském zámku a parku	8
Biřmování v Pyšelu	10
Útržky nebeských not	11
Volby v Budišově	12
Bohoslužby o Vánocích v budišovském kostele... .. a v Pyšelu	13
Z HISTORIE	15
Z historie budišovské školy XIX	15
Není pověst jako pověst	16
Upomínka na svěcení budovy Ústavu hraběte Pöttinga v Olomouci	17
Historický pohled z Budišova – rybníky u lihovaru	21
Historické pohledy Stráže v Pyšelu	22
Čarodějnické procesy na Velkobítešsku	23
<i>Pont du Carrousel</i>	26
Z KULTURY	27
Josef Suchý – devadesát let od jeho narození	27
<i>Jak život šel</i>	27
<i>Kamenný dvůr</i>	27
<i>Větvička z dopisu</i>	29
Svatý Juda Tadeáš	
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	31
Základní škola Budišov	31
<i>Atletická olympiáda</i>	31
<i>Běh naděje</i>	31
<i>Divadelní představení</i>	31
<i>Moštování jablek</i>	31
<i>Podzimní tvoření ve školní družině</i>	32
<i>Hrací stolky</i>	33
<i>Evropský den jazyků</i>	33
<i>Dětské odpoledne a drakiáda</i>	33
<i>Přírodovědné kroužky na třebíčském gymnáziu</i>	33
<i>Ptáčovské rybníky</i>	34
<i>Den otevřených dveří</i>	34
<i>Podzimní variace</i>	34
<i>Plavecký výcvik</i>	35
<i>Pyšelák</i>	35
<i>Malování s barvami Země</i>	35
<i>Podzimní sběr papíru</i>	36

<i>Balíček pro Kenchammu</i>	36
<i>Rozmanitá Afrika</i>	37
<i>Psovodi</i>	37
<i>Připravujeme</i>	37
Jak žijeme	37
Pětadvacet velkých růží a černá káva aneb Někdo to možná ještě neslyšel	38
Moje kořeny	39
Komu vadily převislé muškáty?	44
Podruhé a naposledy o limbě z budišovského parku	45
Z věže budišovského kostela 6	46
Proč se to tak jmenuje 2	50
Pohádka mé babičky	52
Hasiči z Kamenné existují letos 77 let	53
Boňov – křížový kámen	63
<i>Hrbáč v parku</i>	65
SPORT	66
Nadkolejáci versus Podkolejáci – rok 2013	66
Sportovní okénko	69
Betlém	70
POČASÍ	70
Měsíční úhrn srážek	70
Oprava v minulém čísle	70